TUNTURILAI

LAPINKÄVIJÄIN LEHTI ★ JULKAISIJA TUNTURILAT

TLA
NOKIA 7
PAJAK 5
LAURILA PENTTI
2/-72

Susivihkimys Lapissa

● Ensimmäisen kerran Tunturiladun historiassa perinteelliset susivihkiäiset pidetään tänä vuonna Lapissa, järjestön hienossa ja ikiomassa Susikyrössä. Tapahtuma-aika on vähän varhaisempi kuin susivihkiäisillä tavallisesti, nimittäin 16. 9.

● Tänä vuonna vihitään 75 uutta tunturisutta ja samalla osuu tuhannennen tunturisuden nimi ja arvo tamperelaiselle Helinä Heikkilälle. Johtajasusia tulee lisää kahdeksan ja ikäsusia neljä. Luettelo näiden susiarvojen saajista on tämän lehden keskiaukeamalla.

Puheenjohtajan tähdenvälejä

Susivihkiäiset ja Susikyrö ovat päällimmäisinä mielessä. Jo vakiintunut vuotuinen juhlamme on tällä kertaa hoidettava erityistapauksena. Susivihkiäisten vieminen tunturimaailmaan vaatii sekä järjestelijöiltä että juhliin osallistujilta tavallista suurempaa panosta ja osallistumisen astetta. Yhdessä olemme puuhaan lähteneet ja erähengessä se myös viedään läpi.

□ □ □

Olemme kutsuneet Susikyrön lähinaapurimme, paikalliset asukkaat vieraaksemme susivihkiäisjuhlaan. Toivomme tällöin tapaavamme mahdollisimman monta tuttua ja tuntematontakin Vuontisjärven palstallamme. Juhlapaikalla on vaalimisen arvoisia perinteitä. Alueen raivaaminen asutukselle on alkanut juuri Vuontisjärven rannoilta ja Kyröjoen nimeen alueen eri puolilla liittyy aivan keskeistä Lapin historiaa. Monien muidenkin sukujen ja lukuisten sukupolvien työ on antanut alueelle ja sen suurenmoiselle luonnolle myös hellittämättömän inhimillisen ponnistelun leiman. Tätä Lapin ihmisen kättea jälkeä eivät Vuontisen uppotuiskutkaan ole pystyneet peittämään. Arvostamme alueen nykyisiä asukkaita tämän perinteisen luonnonvoimia vastaan käytävän taistelun jatkajina. Paikkakunnan asukkaiden kautta monet tunturilatulaiset ovat saaneet oikean kuvan vaikeissa olosuhteissa suoritettavasta työstä. Toivomme yhteisen juhlamme lähentävän ja tutustuttavan meitä entistä enemmän toisiimme ja lisäävän keskinäistä ymmärtämystämme ja niitä hyviä suhteita, jotka alueen asukkaiden ja tunturilatulaisten kesken ovat vallinneet.

□ □ □

Susikyröön liittyy tälläkin kerralla pari jäsenille "tähdennettävää" asiaa. Myös Susikyröa kämpällä alkaa jo olla perinteistä arvoa. Siksi alueella ja sen kämpässä ja saunassa on noudatettava erityisen suurta varovaisuutta tulta käsiteltäessä. Tulia ei tule jättää ilman valvontaa kaminaan eikä kiukaaseenkaan. Perinteitä ei korvaa palovakuutuskaan.

□ □ □

Susikyrön avain on tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön eikä sen lainaaminen ole missään tapauksessa sallittua. Jäsenyyden mahdollisesti päättyessä avain on palautettava takaisin Tunturiladulle, joka suorittaa siitä käyvän hinnan takaisin. Avaimen käyt-

(Jatkuu siv. 8)

Jokos teillä on taskussanne luteita, täitä ja saivareita?

Muuan tunturilatulainen, jonka nimi jo yksin verotussyistä on syytä pitää salassa, on löytänyt 22 gramman hipun. Se on löytynyt Miessiltä, ei siis Jäkälä-äytsiltä, jossa on se Tunturiladun oma valtaus, jolta tänä kesänä ensimmäiset hiput vaskattiin.

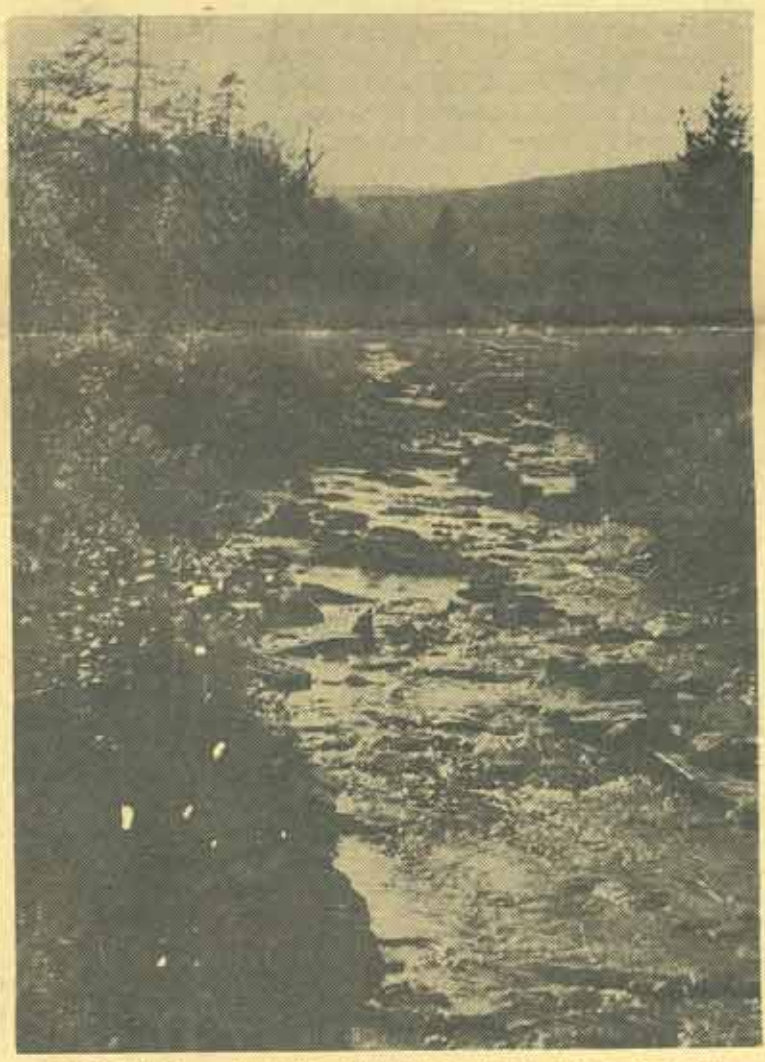
Tunturiladun kultavaltaus sijaitsee kartassa näkyvien Pelle Kankaisen ja Veikko Nevalaisen kämppien välisessä äytsissä. Siinä on rännejä valmiina ja työkalut, vaskoolit, lapiot ja rihlat, öiytyvät Nevalaisen niin alta. Mitään kiinteistöä ei ole kullanhuuhtijoillemme hankittu. Ensimmäinen kesä sujui mukavasti teltassa. Ainoa taistelu, joka elämästä ja kuolemasta käytiin, tapahtui hyttysiä ja muita siivekkäitä ilmavoimia vastaan.

□

Jäkälä-äytsille pääsee luonnikkaasti ajattamalla itsensä ravadaksen uudelle ja hienolle kämpälle moottoriveneellä tai erähenkisemmin panemalla saapasta ketoon rantaa pitkin. Ravadaksen putoukselta (käykääpä kurkistamassa sen jytinöitä lähempääkin, niin ette kadu) johtaa ylös mäkihin rivakka polku, joka myöhemmin rauhoittuu tasamaaksi. Sitä pitkin kävellen tulee ennen pitkää eteen äytsi ja oma kultamaamme. Jalanjälkiä on tehtävä siinä vajaan peninkulman verran. Kalalupa kannattaa varata mukaan, jotta voi laillisesti kalastaa ja saada kalaa Ravadaksesta. Kalaa saa huonompiltin kalamies. Koin sen tänä kesänä.

□

Kukin hankki tietonsa ja taitonsa kullanhuuhdonnan alalta tietenkin itse. Tulkoon tässä kuiten niiden tarpeisiin, jotka eivät vielä ole nähneet hipun hippua ja vaskoolin vaskoolia, kerrotuksi kullanhuuhdonnan terminologiaa sen verran, että osaa pysyä kultavalehtelijain tarinoissa mukana. Sellainen iso hippu, jolla tarinamme aloitimme, on nimeltään isomus ja ihan pienen pieni taas hengetön. Siltä väliltä olevat hiput on skaalattu syöpäläisten mukaan. On saivare, täi, isotäi, lude jne. Jokainen noita loisasioita sen verran hallitsee (jos ei muuten niin sotilaskoulutuksen pohjalta), että tietää mihin suuruusjärjestykseen ne panee.

SUSIATÄYSI on nimeltään Jäkälä-äytsi siltä kohdalta, jossa tunturilatulaiset vaskaavat ja tulevat kullan omistajiksi.

□

Lemmenjoen kultamailla asustelee vielä talvisin kolme miestä, Heikki Pihlajamäki, joka on alueen kuvernööri ja pitää tangossaan kullankaivajien lippua, Jaska Isola, joka on kullankaivajista vanhin, ja sitten Veikko Nevalainen. Tunturiladun valtauksen naapurimies ja monille tuttu. Sitten kesäaikana siellä liikkuu jos jonkinlaista miestä, on kivimies Kauko Tiihonen, jolla ei koskaan ole kiire, ja sitten äkkinäisempi ainakin nimiensä puolesta ovat Hoppu ja Flinck. Ja monia muita miehiä näkee. Kullankaivajia ja varsinkin saksalaisia.

(Jatkuu siv. 6)

Tunturiladun kultavaltaukselle pääsee lentokoneellakin. Jäkälä-äytsilläkin on, niinkuin hyvin muistamme, Lemmenjoen lentokenttä, joka kuvassamme on talviasussaan.

VUOSIKOKOUS

● **Tunturilatu ry:n VUOSIKOKOUS pidetään lokakuun 28 p:nä 1972 alkaen klo 18.00 ravintola Sillankorvan kabinetissa, Helsingissä Pitkänsillanranta 3. Kokouksen jälkeen vietetään yhteistä iltaa samassa paikassa. — Johtokunta.**

Tunturilatu r.y.

☐ JOHTOKUNTA

puheenjohtaja
Antero Tarvainen

varapuheenjohtaja
Aarno Väänänen

jäsenet: Toivo Harjanne, Hannu Hiltunen, Pekka Huttunen, Sirkka Laakso, Tapani Piirainen, Yrjö Suuniittu, Olli Virtanen.

Sihteeri: Annikki Hakavuo
Töölönkatu 36 B 36 00260 Helsinki 26
puh. 445 069

Kortistonhoitaja: Anneli Peltonen
Alkutie 27 00660 Helsinki 66
puh. 749 263

☐ NAISTOIMIKUNTA

Kokoonkutsujana Kirsti Päivärinta.
Pietarinkatu 19 00140 Helsinki 14
puh. 631 531

☐ SUSIKYRÖ-TUNTURIMAJA
os. Raattama, Ylikyrö

Susikyrön rakennuspäällikkö: Pekka Huttunen
Joukontie 27 76100 Pieksämäki 10
Susikyrön isäntä: Ossi Issakainen, Muonio

☐ SUSIVALIOKUNTA

Puheenjohtaja Arno Väänänen
Sihteeri Eila Väänänen

Jäsenet: Toivo Harjanne, Kauno Laine, Raimo Niklander.

☐ TUNTURIKERHOT:

Kuokte (2) Hyvinkää
Puheenjohtaja Pekka Järvinen, sihteeri Kaisa Hyvönen
kaup.vanhainkoti, Hyvinkää

Kolbma (3) Tampere
Puheenjohtaja Yrjö Suuniittu, sihteeri Tuulikki Sepänmaa
Raholankatu 7 G 61 33270 Tampere 27

Njellä (4) Pieksämäki-Mikkeli
Puheenjohtaja Pekka Huttunen, sihteeri Eila Hämäläinen
Nuijamiestenkatu 24 D 10 50100 Mikkeli 10

Vihtta (5) Vaasa
Puheenjohtaja Aarre Orhanen, sihteeri Paavo Finnilä
Malmönkatu 17 65140 Vaasa 14

Kuhtta (6) Helsinki-(Vartiokylä)
Puheenjohtaja Alpo Mäntynen, sihteeri Tuija Tukia Klasvuntie 7 G 00910 Helsinki 91 puh. 334 075

Sietsa (7) Iisalmi
Puheenjohtaja Kauko Härkönen, sihteeri Väinö Tuomainen
Louhenkatu 7 74100 Iisalmi 100

Kuokten kuulumisia:

Viime kevään aikana kuoktelaiset — niinkuin muukin ulkoiluväki — tunsivat verensä vetävän luontoon. Pikkulintujen asuntopulan helpottamaan lähti ryhmä kerholaisia, vieden mukanaan kymmenkunta linnunpönttöä. Nämä asetettiin puihin Paarijoen maastoon, puron rannoille.

Vähän myöhemmin tehtiin saman joukon toimesta toinenkin lintujen kuuntelu- ja katseluretki.

Helatorstain vaellus kuuluj kuluneen kesän ohjelmistoon. Tällä kertaa järjestelyt suoritettiin yhdessä Tunturiladun kanssa.

Keväinen polkuretki järjestettiin Paarijoen maastoon. (K.o. reitti saisi muuten tulla huomioiduksi laajemmaltakin suunniteltaessa vastaavanlaisia retkiä!)

Karhulan Susien vieraina nähtiin myös muutamia kuoktelaisia. Meille sisämaan asukkaille veden äärellä vietetyt hetket ovat todella elämys!

Kouvolassa Suomen Ladun leiripäivillä, edusti Kuoktea 4-henkinen ryhmä B-sarjan vaelluskilpailussa. Tänä vuonna sijoituksemme kohosi jo kuudennelle tilalle. Varokaahan, ensi kesänä rynnistetään jo ehkä kärkisijoille!

Kunnollisen Lapinkasteen kertoivat saaneensa ne 4 kerholaista jotka elokuun alussa vaelsivat Kevolla. Mukana oli myös ensikertalainen lapinkävijä — Pirkko, jonka hymy ei suinkaan ollut vastoinkäymisissä hyytynyt. Sanojensa mukaan retki ei ollut hänen viimeisensä Lapissa!

Kultamailla Susiäytsissä ja sen ympäristössä vaelteli pikkuryhmän kanssa kerhomme puheenjohtaja Pekka.

Vielä ei ole kuultu kuinka paljon kultaa saivat huuhdotuksi!

Kuuleman mukaan on kerhomme "iskuryhmä" osallistunut Susikyrön talkoisiin puuhaillen siellä mm. keittokatoksen teossa.

Tällä hetkellä valmistaudumme lähtemään suuriin susijuhliin, tapaamiin siellä!

K. H.

Kuhttan kuulumisia

On kesäaika, jutaajat vielä kesälaitumilla, mutta jotain kuulumisia pitäisi riipustaa paperille vaikkapa vain pari riviä Kuhttan toiminnasta.

Hengissä vielä sentään ollaan. Kevättalvi meni kerhoiltojen merkeissä retkeä Lappiin suunniteltaessa. Jokunen ehti mukaan kuntoaan kokeilemaan seurakuntapoikien matkassa Joensuusta Helsinkiin pitkin itärajaa, matkaa tehtiin polkurattaalla. Kilometrejä kertyi aika juhlavasti, nim. 850 km. Oma kesäjutaus oli elokuun alussa, ilmoittautuneita 42, matkaan lähti 35 jutaajaa. Perillä joukko hajaantui Saariselälle, Lemmenjoelle ja Vaskolle. Vaelluksen päätteeksi kokoonnuimme Kiilopäälle saunomaan, sieltä myös matka takaisin etelään, uusia eväitä hankkimaan sekä uusia reittejä suunnittelemaan.

Syyskuun 12 pv klo 19.00 Kajaaninlinnantie 4:ssä on syyskauden alkajaiset.

A. M.

Njellän kuulumisia

Viimeksi tavatessamme tällä palstalla oli vielä menneen talven lumet sulamatta, Kuuma kesä on ohi ja syksyn tuulet sateineen edessäpäin.

Tapahtumakalenterimme kertoo osallistumisesta erilaisiin retkiin ja rientoihin. Maaliskuun lopulla njellääläiset tekivät vaelluksen Pekan johdolla reitillä Kuttura — Susikyrä. Vähäinen ei ole se joukko, joka on pitänyt Ousikyröä reissujensa kohteena sekä talvi- että kesäretkillään.

Kesävaelluksia on ollut runsaasti pienemmissä ryhmissä, joten kyllä täällä on huolta pidetty Lapin itikoitten ja mäkäräisten ruokavaliosta tänä kesänä.

Hauskan ja mielenkiintoisen viikonlopun viettivät ne 11 kerholaista, jotka kesäkuun alussa osallistuivat Ilomantsin vaellusretkeen. Reitti kulki kauniitten harjujen ja vesistöjen läpi Putkelasta Petkeljärvelle. Välillä yövyimme partiolaisten kämpän lähistöllä ja saunoimme savusaunassa. Tyytyväisinä näkemäämme palasimme kotiin ja suosittelemme Ilomantsin retkeä toisillekin.

Kesäinen saariretki Ulko-Tammiossa ja leiripäivät Utissa kuuluivat myös ohjelmaamme. Pieksämäellä suoritimme osuutemme kansanuinti maaottelussa. Sauna- ja kuvaillat ovat edelleen suosittuja kerholaisten keskuudessa.

Susikyröön tuntuu monen njellääläisen matka kulkevan syyskuun puolessa välin. Mahdollisimman moni haluaa olla kokemassa ainutlaatuista tapahtumaa, susisikkiilsiä. Kokemassa sitä ystävyyden yhteyttä, jota toisten lapinkävijöitten kanssa koetaan. Toivomme saavamme olla jo talkooviikolla mukana juhlavalmisteluissa. Siispä — tapaamisiin Susikyrössä.

Kolbma katkaisi kiertopalkinnon vaelluskilpailussa

Suomen Ladun 15. leiripäiviä vietettiin 30. 6.—2. 7. 72 Utissa. Päivien onnistuneista järjestelyistä vastasi Kouvolan Latu josta heille kiitokset.

Vaelluskilpailussa menestyivät Tunturiladun joukkueet ja Tampereen Kolbman I joukkueen voitto A-sarjassa aiheutti uuden kiertopalkinnon hankinnan seuraaviin kilpailuihin.

Voittaneessa joukkueessa kilpailivat Yrjö Suuniittu, Matti Rekola ja Annikki Lastumo. Kolbman II joukkue (Väinö Martkiainen, Pentti Luostarinen ja Helinä Saarinen sijoittui kolmanneksi. B-sarjassa Tunturiladulla oli vain yksi joukkue. Siinä kilpailivat Marjatta Lindberg, Mirkku Tyrväinen, Eero Haikonen ja Matti Rutanen ja saavuttivat myös kolmannen sijan.

Syyskuun Latu-lehti on kertonut leiripäivistä yleensä ja vaelluskilpailusta erikseen. Tässä vain olkoon onnentoivotukset voittajille.

Susilauman retki Ulko-Tammioon

Auto toisensa jälkeen ajoi Karhulan rantaan. Iloiset huudahdukset täyttivät ilman, kun lauma, noin 80 sutta, kokoontui.

Olimme menossa Karhulan Susikerhon kutsumina Ulko-Tammioon joka sijaitsee muutaman meripeninkulman päässä Kotkasta. Pari moottorivenettä oli määrätty meitä noutamaan, ja pian istuimmekin ensimmäisessä vilkuttaen laiturilla oleville tovereille. Ilma oli mitä kaunein, ja tuultakin oli juuri sopivasti. Pian häipyikin kaupunki näköpiiristä, ja keskityimme ihailemaan kauniita ulapoita, saaria ja lokkien leikkiä taivaalla. Karhulan tytöt pitivät "Maikin" avulla huolta laulupuolesta, joten matka taittui mukavasti. Pian saatoimmekin nähdä saaremme, ja siinä vaiheessa ajoi toinen moottorivene ohitsemme, siinä olleiden riemuksi. Ajoimme lahdenpoukamaan jossa oli laituri, ja veneistä purkaantuminen saattoi alkaa. Oli siinä *viiskettä, rinkkaa, reppua* ja kassia, eikä vesipullojakaan oltu unohdettu.

Kuljimme kaunista polkua, jonka vierellä kasvoi paikka paikoin tuomia, kielot olivat kukassaan ja levittivät ympärilleen tuoksuunsa, kesä oli tullut. Sijoituimme kauniille kalliolle, ja pian oli jokainen löytänyt oman lokeronsa, ja teltan pystyttämiset saattoivat alkaa.

Voin suositella makuusijaa a'la Tammio: Sammalvuoteelle asetetaan muovikelmu, sen jälkeen joku paksumpi sanomalehti ja norjalainen untuvapussi, pussiin päälle irrallaan oleva muovikelmu ja katoksi taivas.

Saari oli ollut tärkeä tukikohta viime sodan aikana, siitä kieli räjäytetyt bunkkerit ja muut tukikohdat; sekä rannoilla olevat piikkilankaesteiden jäännökset. Myös erään kreikkalaiskatolisen miehen matkanpää oli päättynyt saaren rantaan, jonka poukaman vehmaaseen lehtoon hänet oli haudattu.

Illansuussa kokoonnuimme kaikki lahdenpoukamaan laulamaan, ja keskustelemaan mm. Saariselkä -suunnitelmasta, joka tuntui kiinnostavan monia. Puheenjohtajana toimi Karhulan Susi-kerhon mainio puheenjohtaja Mauri Tani. Ilta kului nuotion äärellä, makkaraa paistettiin, ja pidettiin hiihtokilpailut, oikeilla suksilla kivisellä rannalla, piti siinä olla kieli keskellä suuta ettei lentänyt suoraan "jorpakkoon", kuten erään oli käydä. Tanssiakin saimme hieman, vaikka ei pelit ottaneet oikein soidakseen, liekö ehkä syy kosteudessa. Laulu syömmein aukaisee... oli kuitenkin mottona, kun erään teltan luona lauloimme kunnes aamu valkeni, koimme auringonnousun, värileikin taivaalla, ja lintujen aamukonsertin. Muutaman tunnin nukkumisen jälkeen olikin aika nousta aamukahville, ja lähteä luontopolulle. Niille jotka eivät aikaisemmin olleet tutustuneet saareen, *oli siihen nyt hyvä tilaisuus*, ja näkötornista oli hieno näköala kaiuas Suomenlahdelle.

Kasviato oli saarella aika runsas, kallio-orvokkia, tervakukkaa, valkovuokkoja, erilaisia heinäkasveja y.m. Luontopolun voitti ylivoimaisesti sihteerimme Annikki. Ruoka ja juoma maistui varmaan kilvan jälkeen jokaiselle, sillä päivä oli aika lailla helteinen, allekirjoittanut sortui "Hotel-Intercontinental'iin" = Mairen telttaan, joka oli pystytetty aivan polun viereen, ja jossa monet vielä lähtöhetkellä joivat kahvia.

Ennen saaresta lähtöä lausui tamperelainen Yrjö Suuniittu järjestäjille kiitokset, luovuttaen samalla kerholle poronnahkasta tehdyn pussin, jonka oli valmistanut Elli Aikio Lemmenjoelta.

Lähtö saaresta oli haikea, totesimme jälleen että aika oli mennyt liian nopeasti, mutta kaikki loppuu aikanaan.

Vielä kerran kiitokset Mauri Tani'lle ja kumppaneille.

BRITA SALORIUTTA

Kunnon syksyn liikuntakampanjan aloitus tapahtui Hyvinkäällä, jossa sikäläiset liikunta- ja retkeilyseurat toimeenpanivat liikuntatempauksen. Siihen osallistui myös neljä bussillastia helsinkiläisiä, jotka taivalsivat Uusin ja Sveitsin välin. Reitin varrella oli tunturikerho Kolbmalla oma mehu- ja makkara-asemansa nuotioineen ja luvuineen. Tuntui, että järjestöjen yhteinen yritys sujui aika mukavasti.

Jakelutie on lyhentynyt – palvelu E-myymälöissä tehostunut

E-jakelukeskukset palvelevat E-myymälöitä. Ne hoitavat tavaran hankinnan, varastoinnin ja kuljetukset joustavasti, aikaa ja kustannuksia säästäen. Tämä kaikki koituu kuluttajan eduksi monella tavalla: E-myymälöissä on tarkoin valittu ajanmukainen tuotevalikoima ja kuluttajalle ystävällinen hintataso.

Tuoretavarat entistäkin tuoreempina E-myymälästä

E-jakelukeskukset hankkivat myös tuoretavarat. Ajanmukaisten kylmätilojen, uusien pakkauskoneiden ja tarkoin suunniteltujen kuljetusreittien ansiosta E-myymälöiden tuoretavarat ovat todella tuoreita.

Luottamusmiesten osoite

E MYYMÄLÄT · CENTRUM

PIEKSÄMÄEN
PUTKI JA LÄMPÖ
PIEKSÄMÄKI PUH. 958-11 441
KUOPIO PUH. 971-14 531

MOTELLI
MONTILA

VIRTASALMI HURSKAALA
PUH. 37

I luokan ravintola
Motellihuoneita
Vuokrattavia rantamökkejä
Saunomis- ja uintimahdollisuus
Miellyttävät retkeilypolut

MOTELLI AVOINNA
MYÖS TALVELLA

Raattaman (ennen Kyrön) kylä

□ ERÄÄSSÄ AIEMMASSA TUNTURILATU-LEHDESSÄ on käsitelty Raattaman perustamishistoriaa. Yhdenmukaisuuden vuoksi lienee kuitenkin syytä toistaa se lyhyesti.

□ KAARLE XII:N SOTAVÄENOTTOJA PAKOON lähti Ilmajoelta, alkujaan Hämeenkyröstä, kotoisin olevat kolme Kyrö nimistä veljestä päätyen aluksi Vuontisjärven rantaan. Tämä tapahtui 1700-luvun alussa. Ensimmäinen asunto oli suunnilleen 300 m etelään Susikyröstä. Se veljeksistä, joka siihen asettui, jäi asuntoineen lumen alle talvella niin pahasti, että kyllästyi valintaansa ja perusti nykyisen Ylikyrön kylän, joka sekin esiintyy vielä maakirjoissa Kyrön nimellä. Toinen veljistä perusti Keräsiepin kylän.

Kolmas on Raattaman perustaja. Raattaman uusimman talon kohdalla oli hänen ensimmäinen peltonsa, johon hän kylvi karvalakin verran siementä. Tulos vastasi hänen toiveitaan, hän sai siitä puolikon, ja niin hän jäi taloksi. Kylä kulki Kyrön kylän nimellä 1920-luvulle saakka, jolloin nimeksi Ounasjoen Raattamankosken mukaisesti valittiin Raattama, siihä Keräsieppikin oli Kyrö.

Raatama on kuulunut koko ajan Kittilään, Kittilähän on vanha pitäjä, eräs niistä monista, joka aikoinaan tunnettiin Kemin nimellä; se kuului Tornion Kemiln. 1700-luvun elinkeinoja ovat varmasti ollee olemaan 22. Syynä näinkin suuleet metsästys ja kalastus. Peltoviljelys on ehkä ollut nauriita ja ohraa, mutta ohrasta näkyy varmat maininnat vasta 1800-luvun kirjoissa. Raattamalaisten poronhoito on uusi tulokas, peräisin 1800-luvulta. Tarina kertoo, että sen opetti kyläläisille Kemi-niminen lappalainen.

□ 1900-LUVUN TAPAHTUMAT kulkivat raattamalaisten ohi melkein neljä vuosikymmentä jälkiä jättämättä. Kylä oli siksi syrjässä, että sinne ei ollut edes tietä. Talviteitä oli kaksi, ensimmäinen Pallasjärven kautta ja toinen Keräsiepin obi. Niitä kuljettiin talvisin ajoporoilla, kesäisin takkaporoilla, ja lähin kauppa oli Muonlossa. Aarne Ruotsala piti pientä kyläpuotia, mutta lopetti sen v. 1953. Kaupanpitoa jatkoi kuitenkin Arvo Autto. Kerrotaan, että Tasavallan Presidentti lupasi raattamalaisille tien kyläässä käydessään. Se valmistui vuonna 1955, jolloin ensimmäinen auto saapui Raattamaan.

Koulunkäynti oli aiemmin järjestetty kurssiluontoisesti. Pysyvä koulu tuli kylään vasta 1953. Koulun uusi rakennus valmistui v. 1964 sitä ennen sen luokkia majaili mm. kaikkien tunteman Ilmari Kyrön uudessa talossa. Suurimmillaan oli koulussa oppilaita yli 40, tällä hetkellä ikäluokkien alkaessa tuntuvasti pienentyä 18. Erikoisluvalla on koulussa jatkuvasti 2 opettajaa, siilä tämän syksyn oppilasluku tureen oppilaslukuun on se, että Pallaksen matkailuhotellin ja Pallasjärven asutuksen lapset kuuluvat Raattaman koulupiiriin. Heitä kuljetetaan kouluun taksilla.

Kun puhutaan koulutuksesta, on syytä tarkastella raattamalaisnuorison siirtymistä pois kylästä. Täytyy sanoa, että paikkakunnan nuoriso on erittäin kotiseuturaknsta. Ilmari Kyrö muistelee, että kaksi pojista on Ruotsissa, samoin on ty töistä kaksi muualla.

□ TALVISOTA vei Raattaman miehet muihin tehtäviin, kuten kaikkialla muuallakin Suomessa. Heitä oli jokseenkin joka rintamalla. Juuri ennen sotaa valmistui Pallakselle suuri hotelli, jota saksalaiset pitivät Länsi-Lapin päämajanaan. Raattamalaisia oli ollut töissä hotellirakennuksella, ja sittemmin moni heistä oli hotellin palveluksessa. Ilmari Kyrö mm. hoiteli poropirssiä, joka haki turistit Kutunivasta, jonne tie päättyi. Hänen vaimonsa Liisa tuli Pallaksen hotellin Tervakoskelta ja päätyi sitten Raattamaan.

Talvisodan alkaessa oli Raattamassa taloja 11, nyttemmin 31. Kylä on eräs niistä harvoista, joka pelastui Lapin sodan tuhoilta. Saksalaiset räjäyttivät Pallashotellin. Heitä oli tulossa tunturien yli polttamaan Raattamaa. Ne harvat, jotka pilleskelivät metsissä, näkivät miten vanha Montellin kämppä paloi. Rantalan talon navetassa li kuitenkin ollut nelisenkymmentä venäläistä sotavankia, jotka pääsivät sieltä pakoon. Suomalaisten väkivaltainen maihinnousu Tornion Röyttään pelotti saksalaisia siinä määrin, että Neljän tuulen tien ympäristöä ei ehditty tuhota niin perusteellisesti kuin monilla muilla seuduilla, mm. Muonion kirkko säästyi tuholta. Tunturissa olevat saksalaiset näkivät evakuoidun kylän viisevän univormupukuisia miehiä, luulivat suomalaisen partion saapuneen kylään ja kääntyivät Montellilta takaisin

Osa kylän asukkaista oli evakuoitu Oulun tienoille, osa Ruotsiin. Kun raskaalta evakkotieltä palattiin, oli kuitenkin katto pään päällä odottamassa, joten siitenkin elämän uusi alkuunpääsy oli suhteellisen helppoa sodan jälkiajan kaikista vaikeuksista huolimatta. Tämän päivän Raattamassa kävijän huomiota herättää erityisesti kylän komea sijainti, se on todellisella näköalapaikalla. Kaamosajan kuutamon kylmän hopeisessa valossa tunturiketju on nähtävyys, jota ei hevin unohda. Toinen seikka, johon satunnainen kävijä kiinnittää huomiota, on kylän hyvin hoidettu ulkonäkö.

□ SUSIAISISSA on jokaisella tunturilatulaisella, sellaisellakin joka ei ole ennen Raattamassa ollut, tilaisuus solmia suhteet ystävällisiin kyläläisiin, sillä he saapuvat toivottavasti vieraiksemme vä hintään mies talosta, ellei sitten koko talonväki!

MAIRE KALANTI

Saariselkä luonnonsuojelualueeksi

Karhulan Ladun Tunturisuisikerho kutsui Ulko-Tammion saareen viikonlopuksi 10—11. 6. 72 tunturisudet kautta maan.

Kutsua noudatti noin 75 henkeä.

Illalla 10. 6. 72 keskusteltiin eräretkeilystä sekä erityisesti Saariselkä-suunnitelmasta. Vireän keskustelun jälkeen päätettiin pyytää Suomen Ladun toiminnanjohtajaa järjestön arvovallan tukemana hoitamaan asiaa edelleen ja kääntymään asianomaisten instanssien ja lehdistön puoleen seuraavien neuvonpidon yhteydessä käsiteltyjen asioiden johdosta:

1) Saariselästä tulisi mahdollisimman pian muodostaa laaja luonnonsuojelu-alue.

2) Alueella tulisi moottorikelkkojen käyttö sallia ainoastaan porotalouden harjoittajille.

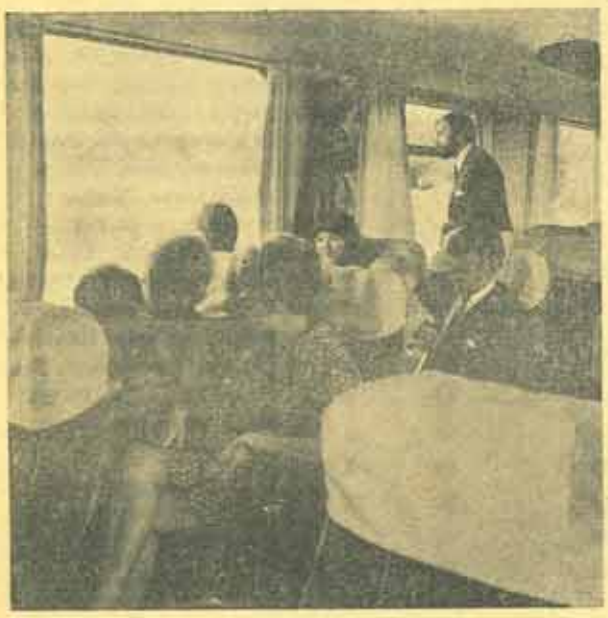
3) Rakennussuunnitelman laajuutta ehdotetaan harkittavaksi uudelleen erikoisesti siinä mielessä, että vähävaraisen kansanosan nuorison ja ennen kaikkea eräretkeilijöiden edut otettaisiin huomioon.

4) Eräretkeilijöiden erityistoivomuksena pyydetään korostamaan sitä, että Lapin monet tunturialueet säilytettäisiin koskemattomina.

Tien tulo Lapin kylään ja sitten peltipailakoiden ilmaantuminen talviseen Lappiin ovat vieneet poroilta vanhan romanttisen tehtävän, pulkan vedon. Enää vain vähän porolla ajoa harrastetaan, enimmäkseen vain näytösmielessä. Turhaan ei poro ole surullinen. Se on kohta pelkästään lihan kasvattaja.

LOMASUUNTANA SUOMI

matkailulipulla

lomamatka oman valintanne mukaan — syksyllä — talvella — kesällä, junalla — linja-autolla — lentokoneella — sopivasti yhdistelemällä, mukavasti valitsemalla, juuri sinne minne haluatte päästä.

auto pikajunassa

ajamatta, kulumatta — nukkuessanne mukavasti makuuvaunussa seuraa autonne samassa junassa myös levähten Helsingistä Ouluun, Kemiin, Rovaniemelle — hinta määräytyy auton pituuden mukaan
enintään 3,80 m Ouluun 55 mk, Kemiin 60 mk, Rovaniemelle 65 mk
3,81—4,70 m Ouluun 75 mk, Kemiin 80 mk, Rovaniemelle 85 mk
yli 4,70 m Ouluun 95 mk, Kemiin 100 mk, Rovaniemelle 105 mk.

Auton mukana kuljetettava matkailuperävaunu pituudesta riippumatta Ouluun 75 mk, Kemiin 80 mk, Rovaniemelle 85 mk

arkisin on väljempää

VALTIONRAUTATIET

Ikäsudet malli 72

IKÄSUSI N:O 23
VILLE RANTALA, Helsinki

Vuonna 1952 sai Ville Lapin taudin, jota hulluudeksi sanotaan tai sanovat ne, jotka eivät ole Lapissa käyneet. Siitä lähtien on Ville tehnyt yli 30 eräretkeä Suomen ja Norjan Lapissa kaikkina vuodenaikoina. Lieneekö ainakaan Suomen Lapissa sellaista tuntureiden kolkkaa, jonne hän ei saappaansa jälkeä tai suksien latua olisi jättänyt. Ville on vihitty kaksi kertaa vaimonsa Mirkun kanssa! Toisen kerran heidät vihittiin tunturisusiksi numeroilla 101 ja 102 vuonna 1955. Talkootoiminnassa on Ville ollut mukana rakentamassa Morishevin kammia, Susikyröä ja Ykin siltaa. Kun Yki Pitkänen oli Susikyrön tontin löytänyt ja kauppa saatu selväksi, valittiin Ville Rantala Susikyrön rakennustoimikunnan ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Hän suoritti myös tontin vaakituksen ja edusti yhdistystä tontin lohkomistoimituksessa. Muutoinkin on Ville ollut mukana Tunturiladun touhuissa ja toiminut mm. susivaliokunnan puheenjohtajana neljä vuotta. Myöskin Suomen Ladun piirissä on ansiot noteerattu hopeisella ansioplaketilla, joka hänelle annettiin v. 1971. Lappiin suuntautuu Villen retkiharrastus edelleenkin ja nykyään hän joutuu jo työnsäkin takia käymään siellä toistakymmentä kertaa vuodessa. Kerrotaan kuitenkin, että Villeen olisi iskenyt viime aikoina vakava meritauti.

EEVA RATIA, Porvoo
IKÄSUSI N:O 24

Ulkoilua ja erikoisesti hiihtoa harrastaneena henkilönä lähti Eeva v. 1951 tutustumaan Lappiin. Tämä Kaunispään alamajalle (ainoa maja niillä main siihen aikaan) suuntautunut hiihtoretki nostatti varsinaisen Lapin kuumeen. Jo samana vuonna "harjoiteltiin" muutamien tovereiden kanssa eräretkeilyä Haltian ja Kebnekaisen valloituksilla. Retket jatkuivat kuulumatta mihinkään yhdistykseen, kunnes v. 1953 Eeva löysi erinäisten sattumien kautta itsensä Saariselältä Suomen Ladun eräretkiporukasta, jolloin tutustuminen siellä tapaamiinsa innokkaisiin susiin toi hänet Tunturiladun piiriin. Tästä jatkui kiertokulku Lapissa lähinnä eräretkeilyn merkeissä. Eeva hiihti v. 1962 karoliiniporukassa ja on myöskin kiivennyt Strombolin, Karpaattien ja Galghöppingenin rinteillä.

Tunturiladun rakennustouhuissa Eeva on ollut mukana v. -58 Susikammia, v. -59 Akukmia ja v. -60 Morishvein kammia pystyttämässä sekä talkoissa Ivalojoen molempia siltoja rakentamassa ja Pekanjängän kämppiä purkamassa. Eevan kokemus ja taidot ovat tulleet aina koko talkooporukan hyväksi muonituksen muodossa.

Ollessaan Suomen Ladun johtokunnan ja Kiilopään hoitokunnan jäsen Eeva on avustanut ammattitietoudellaan mm. Kiilopään keittiön uudelleen suunnittelussa ja varustamisessa. Tänä syksynä hänen harteillaan on susivihkiäisvieraiden tarjoilun organisoiminen. Tunturiladun johtokuntaan Eeva on kuulunut v. 1967—1969 ja osallistunut jatkuvasti naistoimikunnan työhön.

IKÄSUSI N:O 25
AARNO WAANANEN

eli Petteri, Espoo on aloittanut ensi tutustumisen Lapin tuntureihin v. 1958 Pallaksen mahtavien mykyjen rinteillä. Katsasti sitten Saariselän suuntaa aluksi Viskilompolo tukenaan ja v. 1963 Suomen Ladun letkassa eräretkeilyyn tutustuen. Siitä lähtien on Petterin loma aina ollut yhtä kuin reissu Lappiin ja pois tolppatieltä 2—3 kertaa vuodessa. Näin ovat tutuiksi tulleet Yllās-, Pallas- Ounas, Saariselkä, Käsivarsi, Muotka, Morgam-Vibus, Lemmenjoki, Rastigaissa ja pari kertaa Kebne. On myös löytänyt rautuja Norjan lompoloista. Tunturilatulaisten reilun porukan Petteri löysi v. 1964. Oli talkoissa purkamassa Pekanjängän kämppiä ja ylösrakentamassa Susikyröä sekä Ykin siltaa. Ville Rantalan jälkeen on Petteri vetänyt susivaliokuntaa ja on myöskin yhdistyksemme varapuheenjohtaja ja johtokunnan jäsen. Kun yhdistyksemme valtasi kullan (huom. kemiallinen merkki Au) himo, oli Petteri mukana hommaamassa virallista valtauslupaa, mikä sitten johtikin toivottuun tulokseen eli Susi-Äytsin syntyyn. On myöskin reissuilla kantanut mukanaan filmikameraa ja tallettanut dokumenttia mm. kullanhuuhdonnasta ja Ykin sillan rakentamisesta.

IKÄSUSI N:O 22
ANTERO AROLA

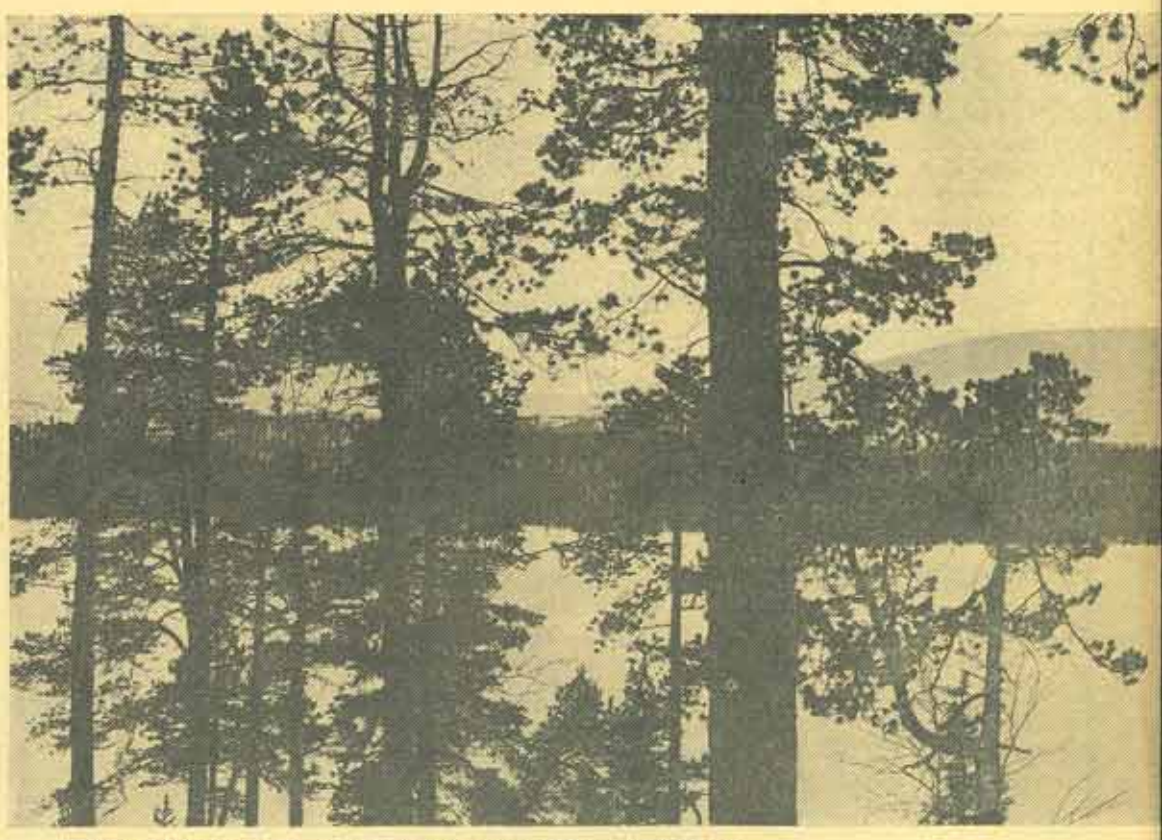
on Lapin hulluuden ilmentymä sen parhaissa muodoissa. Tällä ikäsudella on ikää 61 v, mutta se ei pidättele häntä osallistumasta vuosittain uselsiin eri laturetkiin yhtä vähän kuin Seitsemän veljeksen vaellukseen, jonka alkuunpanijoita hän on. Hiihtokilometrejä on viimeisten 15 vuoden aikana kertynyt yhteensä yli 20.000.

Lapin matkoja on takana n. 20, niistä susivaatimuksen täyttämiä eräretkiä yli 10.

Pohjois-Ruotsin tunturialueet Kebnekaise — Stora Sjöfallet — Sarek — Padjelanta ovat nähneet Arolan korkeimmilla huipuillaan pitkien eräretkien aikana kuutena eri vuonna.

Toppien lukumääriä ei kai tiedä kukaan. Ne nousevat useisiin kymmeniin, eikä Saariselältä idässä Norjan rajalle lännessä löydy monta maininnan arvoista huippua, joiden päälle Arola ei olisi merkkiään jättänyt.

Arola on toiminut luotettavana vetäjänä lukuisilla eräretkillä. Moni on myös vetänyt perässään rinkkapulkkaa, jonka suunnittelu ja toteutus on Arolan. Kiinnostus Lapin elämään, kasvullisuuteen ja eläimistöön on vuosien saatossa kehittänyt hänestä pohjoisten alueitten uskollisen ystävän ja asiantuntijan.

Tämä maisema taustana pidetään tämän vuoden susivihkimys.

HELINÄ HEIKKILÄS

numero 1000

Tunturisusi numero 1000 on tamperelainen Helinä Heikkilä ja susilauman vahvuus on tämän jälkeen numeroiden perusteella 1064. Välillä on erään vuoden luetteloon syntyneen erheen vuoksi jäänyt yksi susinumero täyttämättä niin, että tunturisusia on vihitty kaiken kaikkiaan yhtä vähemmän. Ikäsusien luku tavoittaa nyt neljännessadan ja johtajasusien luku nousee 81:een.

Seuraavassa perinteellinen susiluettelo, jonka nimien perässä olevat salaperäiset numerot tarkoittavat (tässä järjestyksessä(tunturikäyntien määrää huippuja ja eräretkiä.

991	Unto Aaltonen, Martinmäki	5	10	2
992	Allan Ahonen, Piekäämäki	8	15	5
993	Sakari Aitovieri, Helsinki	9	13	3
994	Marjatta Arminen, Turenki	7	20	3
995	Antero Aspegren, Helsinki	8	yli 10	5
996	Inga Bergman, Helsinki	5	10	2
997	Tellervo Fredriksson, Helsinki	6	35	1
998	Marjatta Haikonen, Hyvinkää	8	yli 19	3
999	Seppo Hakala, Halli	10	30	3
1000	Helinä Heikkilä, Tampere	10	24	5
1001	Rainer Heikkilä, Espoo	ollut rajavart. Lapissa	n. 60	25
1002	Anja Hellström, Helsinki	6	24	5
1003	Olavi Hiironen, Mikkeli	5	n. 20	4
1004	Asta Hilska, Orimattila	14	n. 20	8
1005	Tuula Hockman, Vehkalahti	5	16	2
1006	Hilkka Holappa, Oulu	7	23	3
1007	Anna-Liisa Holopainen, Kuopio	10	yli 20	7
1008	Tapio Huhtinen, Hämeenlinna	24	n. 20	5
1009	Teuvo Hurula, Raahe	10	14	1
1011	Kaisa Jahnukainen, Karhula	9	18	4
1010	Annikki Härkönen, Iisalmi	5	24	1
1012	Seppo Juurikkala, Espoo	8	42	4
1013	Eila Kaikkonen, Oulu	9	20	4
1014	Olli Kauppila, Rajamäki	6	24	1
1015	Toivo Kolehmainen, Espoo	5	14	2
1016	Aino Korppi, Helsinki	5	13	2
1017	Eino Koskinen, Hämeenlinna	7	10	2
1018	Inkeri Kunttu, Helsinki	7	21	1
1019	Pirkko Laurila, Savio	11	16	1
1020	Irja Lehmus, Helsinki	6	15	3
1021	Tauno Lempinen, Pori	11	25	5
1022	Kalevi Leskisenoja, Espoo	12	10	12
1023	Kaisa Linna, Oulu	yli 30	40	6
1024	Veikko Lonka, Hämeenlinna	yli 21	21	3
1025	Marjatta Matturi, Oulu	10	20	6
1026	Matti Mähönen, Helsinki	5	18	4
1027	Hannu Niikko, Muonio	yli 10	kymmeniä	8
1028	Salli Oikari, Saarijärvi	9	19	3
1029	Leena Oikarinen, Koljonvirta	5	11	1
1030	Olavi Oikarinen, Koljonvirta	6	15	3

Värssy va mannistar

Tunturilatu-lehden edellisessä vuoden ansiomerkkikronikasta o pois Aare Orhasen osuus. Hänk vuotissusivihkiäisissä Suomen La ketin. Juhlassa muisteltiin hän riimein:

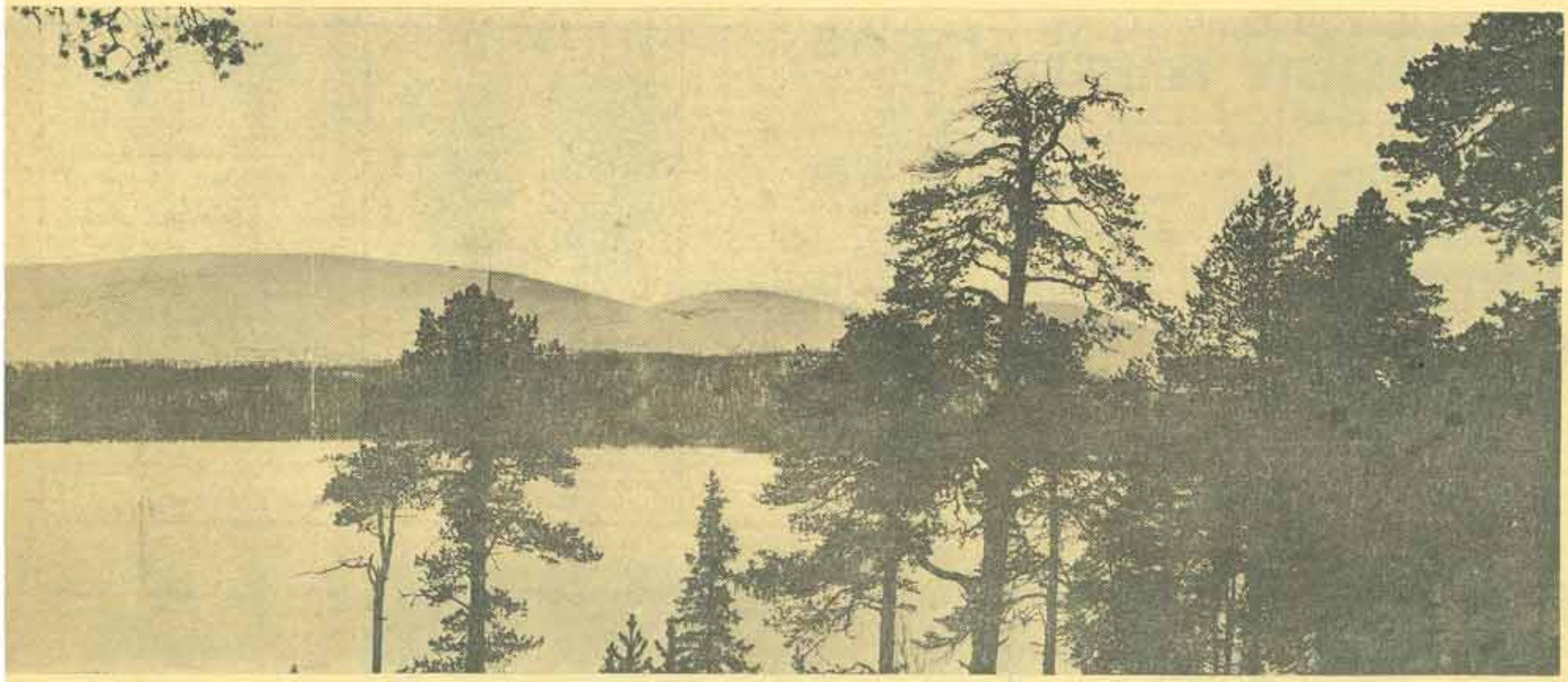
Vihtta-kerhon toiminnan on Or kun eläkkeelle siirryttyään ei Tervaskanto-vallesmmannin tuv kairankiertäjänä, liikuntamme Talkoissa hän vakahana puurt silti mieli avoin on, ei liiku Aare yhä rinkan kantaa, eräva toivomme, pitkään vielä suonis mahlaa.

1031 Jorma Ojala, Vähikkälä
1032 Leena Pasi, Kotka
1033 Olavi Piesanen, Kouvola
1034 Pirkko Pihlajainen, Ylivieska
1035 Tapani Pihlajainen, Ylivieska
1036 Jussi Pitkänen, Inkoo
1037 Kaija-Lotta Puhakka, Lahti
1038 Timo Puhakka, Lahti
1039 Marja-Leena Pulli, Helsinki
1040 Sulo Pöllänen, Tampere
1041 Raimo Ranta, Tikkakoski
1042 Sulo Rantala, Keuruu
1043 Aira Rinne, Hyvinkää
1044 Irma Rostedt, Helsinki
1045 Väinö Rytkönen, Jyväskylä
1046 Aino Rämä, Hämeenlinna
1047 Vilho Rämä, Hämeenlinna
1048 Taisto Saarentaus, Kerava
1049 Matti Saari, Helsinki
1050 Maija Saarinen, Mäntyharju
1051 Markus Segerstråle, Espoo
1052 Mauno Seppälä, Tampere
1053 Yrjö Seppälä, Tampere
1054 Hilkka Soine, Järvenpää
1055 Timo Soljama, Nokia
1056 Maija Sorsa, Kotka
1057 Vesa Sorsa, Kotka
1058 Jukka Teppala, Turku
1059 Martti Teväntilä, Helsinki
1060 Jussi Töysä, Keuruu
1061 Eira Vanhanen, Elimäki
1062 Minerva Vesterinen, Tampere
1063 Lasse Vuorinen, Piikkiö
1064 Timo Väyrynen, Espoo

□ JOHTAJASUDET VUONNA 1972:

N:o 74 **Reino Lahtinen,** Helsinki
Eräretkeilyn alueina Kilpisjärvi—Halt —Näkkälä—Palojoki, Adam-joki Pohj. sella (312 km) kolunnut Saariselän tu Korvatunturin maisemia myöten talvie näyttöä retken johtamisessa tarvittavist nään selvittää Lokan ja Porttipahdan talouteen, kalastukseen, ilmastoon ja r Kä 12, Hu 36, Er 7, Jo 5.

N:o 75 **Lasse Muola,** Mänttä
Erityisesti Saariselkä on ollut Lasse teena. Siellä hän on myöskin suorittan

TÄ TUNTURISUSI

lles-
nme

umerossa olleesta juhla-
i valitettavasti pudonnut
in sai Tunturiladun 25-
lun pronssisen ansiopla-
en ansioitaan seuraavin

ha-Aare taannut,
ulkemasta laannut.
nemme me tarkkana
patriarkkana.
a jurrikkana,
urrikkana.
usteissa joet kahlaa,
sansa virtaa kevät-

5	n. 20	4
5	n. 20	1
10	11	5
8	18	2
7	15	2
11	n. 25	5
16	26	5
16	26	4
11	yli 20	5
6	20	3
6	14	2
6	14	2
5	n. 20	3
9	16	6
6	15	3
6	17	6
7	14	9
11	yli 20	8
11	19	4
6	22	1
5	16	2
6	10	2
10	yli 50	7
7	18	1
5	n. 15	3
9	19	6
9	19	6
11	12	3
8	36	4
8	16	2
10	41	2
5	23	2
12	13	3
5	17	3

, Utsjoki, Vetsikko, Susikyrö
Norjassa. Johtajasusivaelluk-
itureita aina Kemihaaran ja
losuhteissa. Esittää riittävää
taidoista. Harrastusnäyttee-
tekojärvien vaikutusta poro-
tkeilyyn.

Muolan kiinnostuksen koh-
ut johtajasusivaelluksen (320

km). Lisäksi vaeltanut Käsivarressa ja huiputellut Ylläksen, Pallaksen, Aakenuksen ja Pelkosenniemen tuntureita. On ollut oman ammattiporukan, Sähköteknikkojen liiton, "Sähkömajan" Lappiin rakentamisen aktiivisena voimana. Esittää anomuksessaan perusteellisen selvityksen johtamansa eräretken suunnittelusta ja siitä, miten suunnitelma sitten toteutui. Vaelluksillaan on Lasse kiinnittänyt erityistä huomiota eräretkeilyn luonteen muuttumiseen sekä lisääntyvän retkeilijämäärän mukanaan tuomiin mm. ihmissuhteita koskeviin ongelmiin, ja esittää kommenttinsa harrastusnäytteenään. Tällaisia ongelmiahan alkaa esiintyä varsin Saariselällä ja Käsivarren Lapissa.

Kä yli 20, Hu yli 30, Er 6, Jo 4.

N:o 76 **Mauri Mäkelä,** Helsinki

Suorittanut johtajasusivaelluksen reitillä Utsjoki—Pulmanki—Siilisjoki—Sevetti—Tsurnuvuono—Nellimö (320 km). Lisäksi ovat Maurin retkialueena olleet Käsivarsi, Ylläs—Ounas, Petsikko—Sevetti, Repokaira, Hetta—Pallas—Tepasto, Kabnekaise, Akkavarre, Sulitelma ym. Hän näyttää olevan kova kalamies, joka on erityisesti piiskannut Utsjoen ja Sevettijärven välillä olevia järviä, jokia ja lompoloita eri kerroilla useina vuosina. Tästä hän on saanut aiheensa ja aineiston harrastusnäytteelleen ja toteaa monissa kohteissa kalakannan surkeasti vähentyneen.

Kä 20, Hu 39, Er 14, Jo 10.

N:o 77 **Aapo Paavilainen,** Tikkakoski

Huiputtanut muhkean määrän korkeita ja matalampia tuntureita eri puolilla Lappia. Aktiivinen latulainen hiljattain perustetun Tikkakosken Ladun piirissä. Tehnyt johtajasusivaelluksen maastossa Lemenjoki—Tupalaki—Peltotunturi—Vasko (330 km) ja esittää anomuksensa liitteenä erittäin perusteellisen retkiselostuksen. Harrastusnäyte on myöskin perusteellinen ja laaja ja siinä käsitellään ilmavoimin pelastuspakkauksen sopivuutta retkeilijän käyttöön, mukaanluettuna susivaelluksella saadut kokemukset. Kaikesta päätellen Aapo on pätevä retkiveikko ja retkenjohtaja.

Kä 20, Hu 57, Er 11, Jo 5.

N:o 78 **Veikko Parkkinen,** Tampere

Saariselkä on ollut Veikko Parkkisen eräretkien kohteena useana vuotena. Yli 1000-metriset huiput on huiputettu kuitenkin Käsivarressa. Johtajasusivaelluksen (300 km) osallistui Veikko tamperelaisten porukassa Yrjö Suuniitun johdolla linjalla Kilpisjärvi—Pältsa—Abisko—Kebnekaise—Nikkaluokta. Saanut koulutuksen eräretkien johtamiseen Matkailuliiton kursseilla sekä osallistumalla Reservi-upseeriliiton retkeilyseminaariin. Hän on KOlbman varapuheenjohtaja ja rahastonhoitaja. Harrastusnäytteenä esitetty kirjoitus on lyhyehkö, mutta osoittaa kuitenkin Veikon syventyneen saamelaisten seitakulttuuriin.

Kä 10, Hu 28, Er 7, Jo 6.

N:o 79 **Arvo Piilikangas,** Vaasa

Piilikangas on ikäsusi Kullervo Kemppisen kirjoista varmaankin monille tuttu retkitoveri "Ami". Kirjassaan Haltian harteilla sanoo Kemppinen: "Ami — kolmisen kymmentä vaellusta takanaan. Pistämätön veikko enimmissä erätaidoissa, erehtymätön polun löytäjä oudossakin maastossa. Mies, jonka saappaanantura ja suksenpohja ovat tehneet jälkeä tunturimaan poluille ja hangille tuhansia kilometrejä. Leppoisasti myhäilevä retkiveikko korkeinta laatua." Amin anomus kaikessa lyhykäisyydessään vain vahvistaa sen, ettei Kemppisen lausumassa ole ylisanoja. Vaasan tunturikerho Vihtta puoltaa anomusta lämpimästi. Ami esittää harrastusnäytteenään varusteiden kuljettamiseen tarkoitetun kottikärryn, jonka kokeilusta saanut hyviä tuloksia. Esim. henkilö, jolla on selkävika, voi käyttää tällaista kärryä sopivassa tunturimaastossa. Esittää lisäksi piirroksen ja selosteen vesistön yliitykseen sopivasta pressulautasta.

Kä yli 30, Hu kymmeniä, Er 24, Jo 10.

N:o 80 **Ilkka Sarparanta,** Rauma

Suorittanut johtajasusivaelluksen (313 km) yhdessä Reino Lahtisen kanssa Saariselän maisemissa. Lisäksi vaellellut Kilpisjärven, Enontekiön, Ylläksen ja Pyhätunturin alueilla. Suunnitellut ja vetäjänä toteuttanut Suomen Ladun eräretken reitillä Kautokeino—Somasjompolo—Halti—Lossujärvi—Helligskogen, josta yksityiskohtainen retkiselostus anomuksen liitteenä. Harrastusnäytteenä tutkielma Samuli Paulaharjusta, lapin suuresta vaeltajasta. On Rauhan Ladun puheenjohtaja.

Kä 9, Hu 40, Er 5, Jo 3.

N:o 81 **Maija Tuhtonen,** Tampere

Maija on kova retkityttö Tampereelta. On tehnyt useita johtajasusivaelluksen mitat täyttäviä eräretkiä ja on myöskin tottunut eräretkien vetäjä. Maija on mahdoton "ylipitkien" kävelyretkien harrastaja: Hämeenlinna—Tampere 75 km useita kertoja, Tampere—Ruovesi 83 km, Näsijärven ympäri ja kävellyt vuorokaudessa 131 km ja 140 km. Ajalla 29. 6.—22. 7. 1972 **kävellyt** Utsjoelta Hankoon ja matka 1423 km!!!

Anomuksen liitteenä Hamletinongelma eräretken ainoalle naisjäsenelle — lähteäkö vai ei lähteä.

Kä 35, Hu useita kymmeniä, Er 17, Jo 3.

Susivaliokunnan PJ:n pakinaa

Nyt on meillä taas susiaisten aika. Kummaa ulvontaa kuuluu kohta Susikyrön mailta. Ajattelin, että olisi tässä ehkä sopivaa kirjoitella muutama sana susivaliokunnan hommeleista, kun syypäitäkin taidamme olla uuden ulvojajoukon syntyyn. Kun oli tehty se melko rohkea päätös, että tämän vuoden susivihkiäiset pidetään Susikyrössä ruska-aikana 16. 9. 72, alkoi susivaliokuntakin oitis fundeeraamaan omaa aikatauluaan. Ajattelimme, että susianomusten sisäänjättöaika olisi määrättävät mahdollisimman myöhäiseksi, jotta kesän susivaellukset tai muut eräretket ehtisivät mukaan. Toisaalta tiedettiin, että lehtemme ilmestyy susiaisten aikaan ja silloin susiluettelon tulee olla valmiina ennen painatusta. Susianomusten käsittelylle ja vihittävien sudenpentujen matkavalmisteluille oli myöskin varattava aikaa. Lyötiin kiinni päivämäärä 15. 8. 72, jolloin susianomusten viimestään tuli olla Suomen Ladussa ja saatettiin tämä tehokkaasti kansan tietoon. Susivaliokunta saattoikin tyydytyksellä todeta, että tätä päivämäärää myös noudatettiin; myöhästyneitä hakemuksia ei esiintynyt.

Tunturisusianomuksia tuli kaikkiaan 81 kpl, jotka käsiteltiin myötämielisen tiukassa hengessä. Löytyi valitettavasti seitsemän hylättävää ja vähennyslasku osoittaa, että 74 hyväksyttiin, joista tarkka nimiluettelo on tämän lehden palstoilla. Niin on sitten se tuhannes tunturisusi tiedossa. Hän on tamperelainen Helinä Heikkilä.

Johtajasusianomuksia tuli yhteensä 11 kpl. Näiden käsittelyssä noudatettiin niitä periaatteita, joita selostettiin viime maaliskuussa ilmestyneessä lehdessämme. Uusi johtajasusianomusten varten laadittu lomake helpotti työtämme. Saamansa kokonaiskäsityksen perusteella susivaliokunta esitti johtokunnalle kahdeksan anomusta hyväksyttäväksi ja kolme hylättäväksi. Johtokunta teki päätöksensä esityksen mukaisesti. Hylkäämisen perusteena oli kaikilla harrastusnäytteen puuttuminen kokonaan.

Mitä vaatimusten täyttämiseen tulee, poikkesivat hyväksytyt toisistaanin eniten harrastusnäytteen kohdalla. Tuntuu melkein siltä, että sen tekeminen on vaikeampaa kuin johtajasusivaelluksen? Ei kai aiheista ole puutetta. Esimerkiksi aihepiiristä "poro": lajit, korvamerkit, vasomisajat ja -paikat, rykimäajat, miten retkeilijän tulee yleensä suhtautua poroihin maastossa jne. Haastattelee poroisäntää. Edelleen: Lapinkansan koristeelliset vaatteet, vanhat käyttöesineet, vanha asuntokulttuuri, erilaiset kodat, — tai kartoissa esiintyivien maastonimien selvitystä: lompolo, vuopio, tieva, pounu, mella äytsi jne. Mitä nämä tarkoittavat lantalaisen kielellä? Eikä kullanhuuhdontaakaan ole vielä liiemmälti käsitelty.

Sääntöjemme mukaan tunturi- ja johtajasudet hyväksytään anomuksen perusteella, mutta ikäsudet kutsuu rääthyyn johtokunta. Nyt vihittävistä ikäsusista päätettiin 18. 8. 1972 pidetyssä kokouksessa, ja yhdelle johtokunnan jäsenistä (allekirjoittaneelle) annettiin tehtäväksi ilmoittaa asianomaisille kutsusta puhelimitse. Olikohan se sitä suomalais-härmäläistä vaatimattomuutta, että jokainen ilmoituksen saaja ankarasti harasi vastaan ja moitti johtokunnan melkein pataluhaksi. Mutta eiköhän jokaisella sisimmässään ollut perunamuusia eli mielihyvää saamastaan huomionosoituksesta. Ankarin vastaanharaaja vakuuttaa kuitenkin olleensa allekirjoittanut.

PETTERI WÄÄNÄNEN

ERIKOISLIIKKEESTÄ ERÄPOLULLE

ESKIMO DE LUXE-KOKOUNTUVA 210 cm
Paino n. 1,1 kg. Malli umpipussi. Korkealaatuinen sveitsiläinen makuusäkki. Kangas hengittävää erikoisnailonia. ESKIMO DE LUXESSA on untuvat jaettu lokeroihin erillisen välikankaan avulla, jolloin saadaan erittäin lämmin ja ilmava pussi. Värit: sininen ja punainen. **Huom.** Pakkauskoko vain ø 20 x 38 cm. Hinta **288,—**

ESKIMO EXION-KOKOUNTUVA, 210 cm
Paino 1,3 kg. Malli: umpipussi. 4-kankainen, kaksi makuusäkkiä sisäkkäin. Käyttö jopa —40°C. Huom. pakkauskoko vain ø 25 x 40 cm. Hinta **359,—**

LAPPI—KOKOUNTUVA 195 cm
Paino 1,6 kg. Malli: umpipussi. Hinta **218,—**

LAPPI—PUOLIUNTUVA 195 cm
Paino 2,1 kg. Malli: umpipussi. Hinta **156,—**

SADEANORAKKI AHTI
Tummanvihreätä vedenpitävää erikoisnailonia. Paino 350 g. Koot 46—48; 50—52; 54—56; **56,50**

SADEHOUSUT AHTI
Laatu ja koot samat kuten anorakissa. Paino 200 g. **25,—**

TERMOSAAPAS

TERMOSAAPAS
Veden- ja lämmönpitävä, teddyvuorilla. Koot 39—44 pr. **42,50**

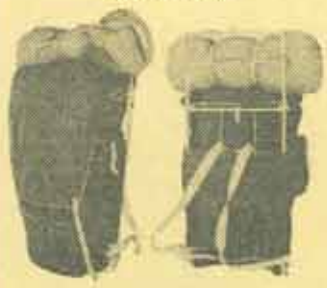
VILLASYYLINGIT

VILLASYYLINGIT
Käsinkudotut m/SA pari **11,—**.

KAULALIINA—PÄÄHUPPU

KAULALIINA—PÄÄHUPPU
100 % villaa. Välttämätön ulkoyöpymisessä. **Vain 9:50**

HALTIA- RINKKA

HALTIA—RINKKA
Tilava ja tukeva kantolaite, jossa kaksiosainen reppuosa. Repun alaosa avautuu vetoketjulla. Kaksi isoa ulkotaskua, suuri kansiläppä. Selkätukena leveä kangas. Telineosan mitat: 97 x 39 cm. Telineen yläosa taivutettu 10 cm:n pituudelta ja irroitettavissa. Valmistettu lujasta nailonkankaasta. Paino 2,5 kg. Vielä hintaan **98,—**

LOUE-VAATE/an
Kevyt avolaavu, joka antaa suojan 2—3 hengelle. Valmistettu erittäin kevyestä nailonkankaasta, sisäpuoli alumiinisoitu heijastusvaikutuksen parantamiseksi.
Paino vain 1,0 kg. Hinta **98,—**

Erämiehen kaminauutuus tulossa!

Pyynnöstä esitteitä!

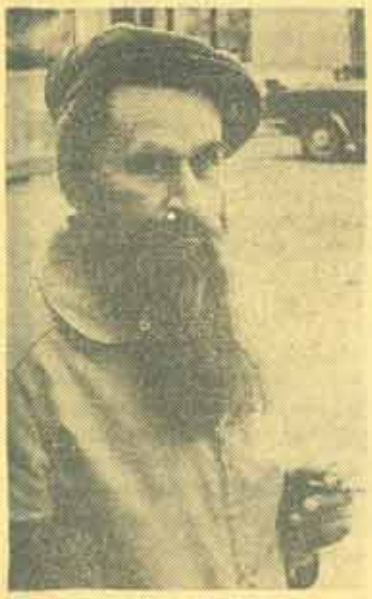
PARTIOAITTA

YRJÖNKATU 34, 00100 HELSINKI 10

PUHELIN (90-) 643 622

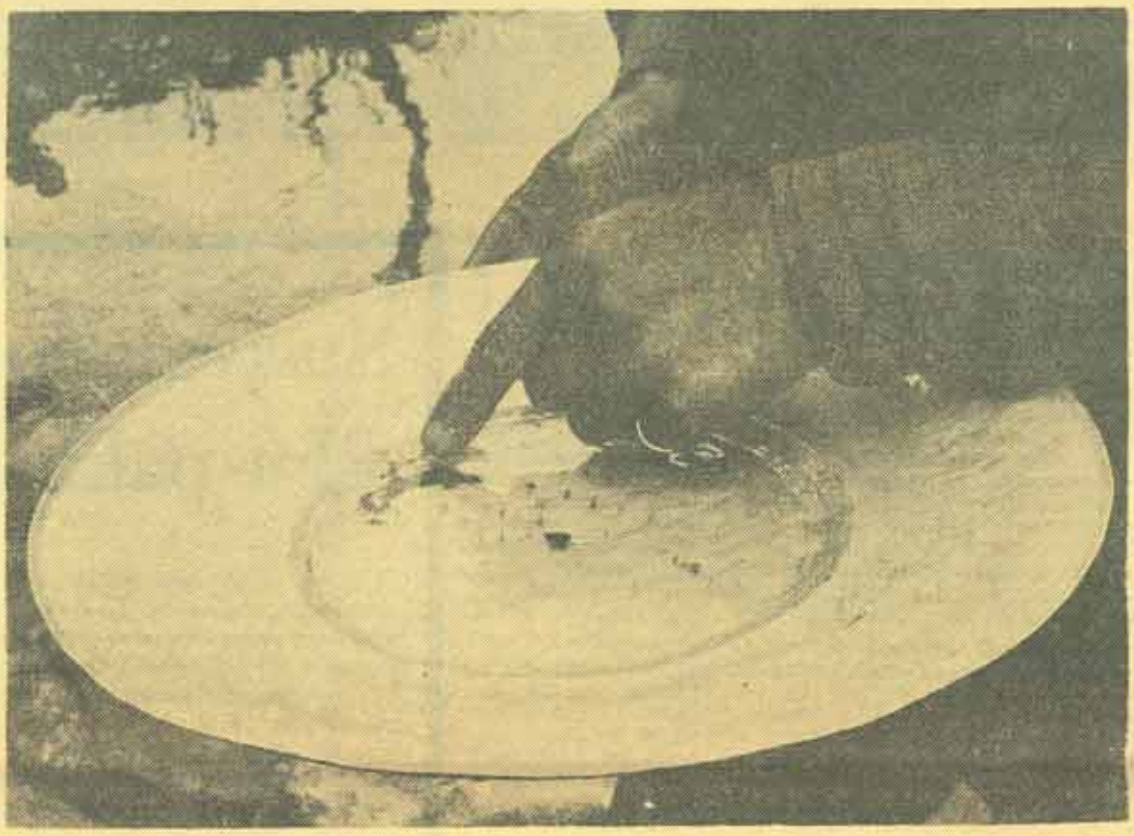
KAUKO TIIHONEN on Lemmenjoen kivimies, joka huuhtoo kyllä tutkimaan, mitä kaikkea alueen kultaakin, mutta on erikoistunut kivistö tarjoaa. Ja tarjoaahan se. Käykää Humulassa. Siellä Kake asuu.

VÄINÖ HOPPU on Lemmenjoen alkuperäisiä ja kiireisestä nimestään huolimatta varsin rauhallinen mies. Ja juttuja on varastossa.

AATOS FLINCK on Pasilan veturinkuljettaja, joka on vaihtanut junahommat kullanhuuhdontaan eläkeiän saavutettuaan. Hänen kamminsa on Pellisen kämpän naapurina.

VEIKKO NEVALAINEN, tunturilatulaisten vanha tuttava Jäkälä-äytsistä, on luvannut näyttää aloittelijalle miten kultaa huuhdotaan ja miten sen saa talteen vaskoolin pohjasta. Hänen mökkinsä naapurissa on tunturilatulaisten Susiäytsi.

KULTA punnitaan tarkoilla vaa'oilla, joita kullanhuuhtojilla on. Tuskin tilapäishuuhtojan kannattaa varustautua vaa'alla. Lainapelillä selviytyy oman saaliinsa painon selville ottamisesta.

Jokos teillä...

(Jatkoa 1. sivulta)

Tänä kesänä siellä äytsillä vaskasi kultaa joukko tunturilatulaisia. Oli pekkoja useampiakin, pomppeja ja muita mukavia tyttöjä, teltantekijä Suuniittu oli jättänyt sinne telttansa uhattuaan hakea sen sittemmin poiskin. Ja niin edespäin. Ja — niinkuin suuren isänmaallisen sodan aikana sanottiin — olinhan siellä minäkin.

OLD GOLD-BOY

Lemmenjoen värikkääseen historiaan liittyvä Eenokki Kangasniemen ja hänen veljensä rakentama Humula lähellä Pellisen kämppää on nykyisin Kauko Tiihosen majapaikkana.

Ale Lokka 102-vuotias

Herastuomari Justus Aleksius (Ale) Lokka on aloittanut olympialaiseen tapaan kirinsä kohti Suomen vanhimman asukkaan asemaa täytettyään 2.9 hyvissä voimissa 102 vuotta.

Ale on hyvissä voimissa ja terve. Näkö tosin vähän alkaa heiketä, mutta se estää vain tuollaiset askareet kuin perunamaalla olon, jonka hoitavat kyllä nuoremmatkin.

Ale Lokan Muurivaara on 102-vuotiaan oma tunturi Saariselällä. Kukapa meistä on valloittanut sen huipun. Ale ansaitsee tuollaisen karun muistomerkin retkistään. Hän on kaatanut karhua keihäin ja paremminkin asein. 29 kontiota on löytänyt matkansa pään Alen silmien edessä. Siinä samalla on kuollut sutta, kettua ja ahmaa. Vieläpä 85-vuotiaana Ale kaatoi kettuja.

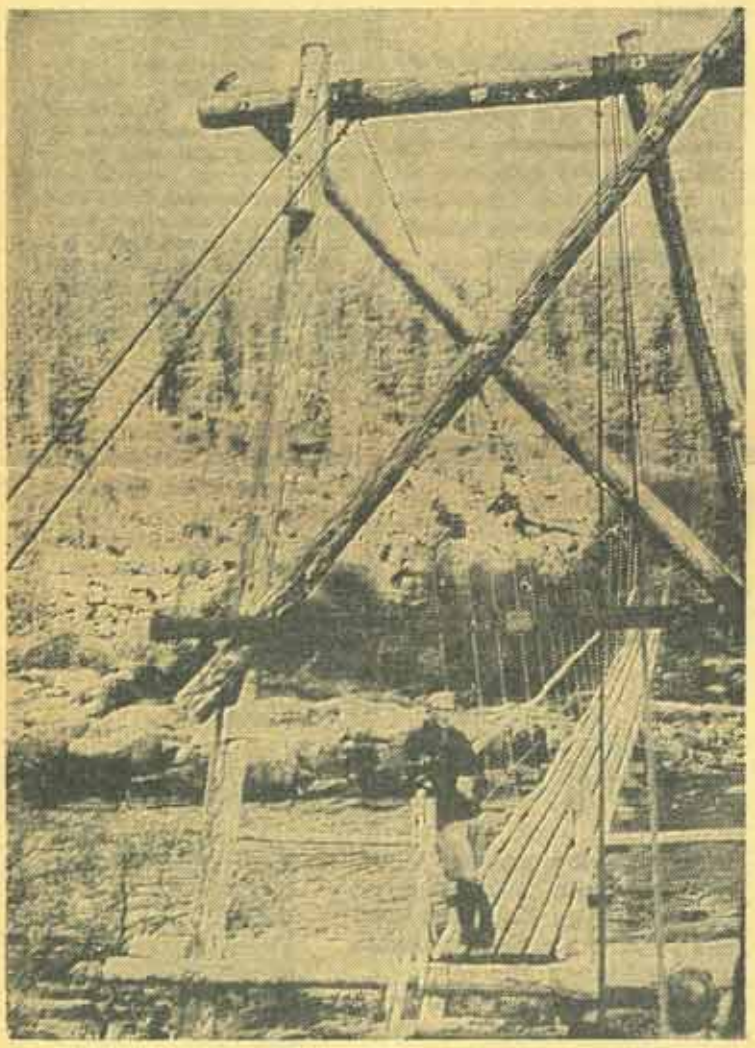
Ale Lokka on pitkän elämänsä aikana nähnyt paljon. Hän on ollut poromies, kauppias ja maanviljelijä. Lukutaidon hän nankki aikanaan kiertokoulussa ja sillä hän on tullut toimeen hoidellessaan monia luottamustoimia aina kihlakunnanoikeuden lautamiehen tehtävää myöten.

Sanotaan, että Ale Lokka on toista vuosisataansa paineleva tervaskanto sen ansiosta, että hän on ikänsä ollut ulkona ja liikkunut. Tehkäämme samoin kaikki ja noudattakaamme Alen esimerkkiä tulemalla mekin yli satavuotiaiksi

Repo-Aslak

Monen miehen nimi on jäänyt historian lehdille, mutta tässä on mies, jonka nimi on jäänyt kartalle. Hän oli Aslak Aikio, lempinimeltään Repo-Aslak, joka sodan jälkeen tuli saksalaisten polttamalta Repojoelta Hammasjärvelle ja asui siinä perheineen ainoana järven asukkaana. Aslakka oli kuulun Kaapin Jounin, Jouni Aikion poika. Hän avioitui aikanaan Senja Pokan kanssa ja nyt Senja elää leskenä Hammasjärvellä ihan yksin. Aslakka on maan povessa. Mutta Senjalla ei ole hätää. Ehkä juttukumppani saisi silloin tällöin olla. Mitä Senja tarvitsee, sen hän osaa ja siitä hän suoritutuu. Mitä hän ei osaa, sitä ei Hammasjärvellä tarvita. Tosin peltipailakassa on joitakin paikkoja, jotka ovat hankalia korjata. Moottorin purkaminen rasvaan kesäksi käy luontevasti. Tuttu juttu kuin poro.

Repo-Aslakan maisemien kautta kulkee kaunis retkireitti Lemmenjoen maisemilta Ivalonjoelle. Ja tällä reitillä on Tunturiladun eräs työn tulos, Kultalan silta, joka kantaa Ykin sillan nimeä. Tässä Tunturiladun edesmennyt puheenjohtaja ja sillanrakennuksen isä, ins. Yrjö Pitkänen hänen oman siltansa korvalla.

Susikyrö

Löysimme kerran tämän maan,
tulimme polkua — ei ollut tietä.
Ihanaksi havaitsimme.
Kyröjoen vanhoille asuinsijoille
tulimme, teimme nuotion.
Härkäporo makasi kuopassaan
tievan takana —
ei ollut lähelle menemistä.
Se urahti kuin sanoen:
Älä sinä tule mailleni —
— häpesin tallata sen maata
Elokuun öitä istuimme nuotiolla,
nauttien — ja kuunnellen,
tämän maan ihmeitä — öisiä ääniä.
Katsellen auringon laskua —
tuntureiden taa — sen nousua
uuteen kirkkauteen.
Olimme onnellisia —
tämä maa oli nyt meidän,
tuli meidän sitä vaalia,
polvesta polveen —

BRITA SALORIUTTA

LIITYN TUNTURILADUN JÄSENEKSI

Nimi ..... Synt. .....

Ammatti .....

Osoite .....

Puh. ..... Jäsenmaksu 7 mk/vuosi

● **TUNTURILADUN jäsenenä Sinulla on oikeus**
— **lunastaa oman tunturikämppämme Susikyrön avain, hinta 30 mk**
— **kaivaa kultaa Susiäytsissä**
— **saada jäsenlehtemme Tunturilatu sekä Latu-lehti**
— **alennuksin Suomen Latu ry:n osanottomaksuista.**

● **LIITY TUNTURILATU ry:n jäseneksi tällä lipukkeella ja postita se täytettynä osoitteella**

Tunturilatu ry.
Korkeavuorenkatu 25
00130 HELSINKI 13

Aprillista aloitettiin iloinen susiviikko

Launtaina 1. 4. aprillipäivänä oli porukka koossa aloittamassa Susi-viikon viettoa. Eri puolilta Suomea oli tultu, osa jo tuttuja ennestään, osa ensi kertaa mukana. Viikon vetäjä Huttus-Pekka ja kumppanit vaelsi Kuttura sta Susikyröön ja olivat pirteinä meitä muita vastaanottamassa.

Ja niin asetuttiin taloksi, hierottiin tuttavuutta, saunottiin matkapölyt pois. Illemmalla juhlittiin Pekkaa, oli viikolla täyttä nyt vuosia.

Aamu valkeni, aurinko paistoi, suuntana Strömbergin maja n. 15 km. länteen. Keli oli luistava ja nousu Montellin Kämpälle meni mukavasti, lasku Keräsjärvelle pehmeitä latuja. Järven rannalla oli pieni tönö, siellä keitettiin kahvit, tuli siihen moottorikelkalla perhe — isä, äiti ja pikkupojat, juteltiin kaikenlaista, joku älysi kysyä, kenenkäs tämä kämppä on. Meidänhän se, vastattiin. Omistajat lupasivat palata myöhemmin kahvin keittoon.

Jatkoimme matkaa Strömbergin majalle — luxusta erämaassa, punanen jaffa teki kauppansa, paluumatka Nammalkurun kautta kotiin. Tulihan siinä reilut kilometrit avauspäiväksi. Saunan löylyssä oli suloista oikoa väsyneitä koipiaan.

Toinen päivä, maanantai, oli maailma harmaa, ei näkynyt huippuja. Keli oli hyvä, teimme retken Pahaankuruun Suaskurun kautta. Haukkalinnassa päivänokoset, ja Suastunturin itäpuolelta lasku Suasjärvelle.

Kolmas päivä, pyrytti, pojat puutalkoissa, kuka pilkiliä (oli kerran kalakeittoakin). Kävimme tervehtimässä Ilmari ja Liisa Kyröä, myöskin Oskaria. Virkeinä ja levänneinä jaksettiin illalla laulaa laulunyytti alusta loppuun, hyvin meni paitsi "Hymynmaata" laulettaessa hieman takelleltiin ja "Taikayö" onnistui kuin onnistuikin. Airin ja Pekan esittämä duetto "Kallavedestä" meni suoraan kuulijain sydämeen.

Oli ollut viikolla puhetta tulilla yöpymisestä ja kun kelit senkun huononivat Hetan reissun korvik keeksi porukka suuntasi keski viikkona suksensa kohti Ison-Salankijärveä n. 15 km suoraan itään.

Löytyi sopiva kelo ja hyörinää riitti rakotulen teossa ja havulaavun pystyttämisessä. Kale & Pena komm.yhtiö suunnitteli mm avaruuskankaasta mainion lumen poistovälineen. Havuja kannettiin hikihatussa, allekirjoittaneen eri koistehtävänä oli vuolla (tai yrittää) kiehisiä.

Huolto toimi, keittiönuotiolla porisi hernesoppa. Ja tulos — neljä metriä pitkä rakopuu ja molemminpuolinen havulaavu, tyttöjen puoli — poikien puoli.

H-hetki koitti rakotulen sytyttämiseen oli erikoisvuoltu kiehinen, johon tytöt eivät saaneet koskea, lausuimme juhlallisesti taikasanat "syty nuotio, pala nuotio, valaise nuotio, ja Pekka sytytti ja niinpä meidän rakotulemme valaisi ja lämmitti 12 tunturihiihtäjää saamuun asti. Olihan siinä omat pienet harminsakin. Savu leijaili kaiken yötä tyttöjen puolelle, pari pientä reikää paloi makuupusiin, ja aamulla monta nokista naamaa toivotti hyvää huomenta. Elämys kuitenkin.

Susikyröstä palailimme hissuksiin, kotimiehet odottivat kahvin ja lättyjen kera, oli saunakin lämmitettynä.

Illalla teimme retken Pallakselle ja täydestä kuntojumpasta kävi se pomppiminen Pallaksen parketilla.

Perjantaiaamu valkeni, sataa lotisi ja erilaiset askareet olivat ohjelmassa. Ja päivä oli mainio pilkkimiehille, ja ensikertalaiselle oli jännää kököttää 2 tuntia pilkillä saamatta mitään.

Illalla haettiin Liisa ja Ilmari vieraiksemme. Oskaria odotimme kovasti, ei kiireiltään ehtinyt siksi illaksi. Oli mukava kuunnella Ilmarin mojovia muisteluksia, lauloimme Liisan lempilaulut ja ilta oli hieman haikea, samalla suurin osa porukasta sonnusti kohti etelää.

Kolmas Susiviikko oli päättymässä, meitä oli 22 Lapin kävijää, oli vietetty yhteisiä hetkiä, oli saatu auringon paistettakin vähän, eikä olleet kelitkään niitä parhaita, kämpässä oli ahtaat paikat, mutta eiköhän sentään jokaiselle jäänyt mieluisiakin muistoja mieleen. Saatiin uusia ystäviä ja Lapin kavereita. Ja ensi keväänä vietetään jälleen Susiviikkoa.

Kiitos Huttus-Pekalle, vetäjälle.

POMPPE

Keksintöjä napapiirin pohjoispuolella

Jokaisella vaellusretkellä tehdään keksintöjä. Tilanteesta riippuen suurempia tai pienempiä. Lepotauot ja illan hämärtyvät hetket ovat kiitollisinta aikaa. Mutta jos kus niitä voi syntyä aivan sivistyksen tuntumassakin. Esimerkiksi Eskelisen bussin takapenkeillä Muonion ja Kilpisjärven välillä. Näin tapahtui kesällä 1971.

Tilanne alkoi kehittyä sattumalta silloin, kun kahden bussin matkustajat tunsivat erikoisen suurta yhteenkuuluvaisuutta ja päättivät jatkaa matkaa kaikki samalla bussilla. Voi sanoa, että sopu antoi tilaa, henki löysi hengen ja idea ideaan. Neljä, harvinaisen luovaa kykyä joutui olosuhteiden oikusta istumaan vierekkäin. Kun tilaa oli vähän törmäsivät ideat kirjaimellisesti toisiinsa.

Ensin työllistettiin Lappi. Kanafarmi sinne, toinen tänne, välimaastoihin minkkejä, lampaita ja muita elukoita. Kohennettiin matkallutaseita ja päästiin vähitellen itse asiaan.

Ilmeni, että kaikki neljä olivat tahollaan urastaneet päivä- ja yökausia kairoilla ja kämpissä retkellyvälineiden eteenpäin kehittämiseksi. Kaikissa keksinnöissä oli oleellista se, että ne pyörivät etupäässä rinkan ympärillä. Oli pohdittu sen korvaamista lähinnä nelijalkaisella oliolla.

Erilaisten ajatusmallien kehittelyn pohjalta tulimme siihen tulokseen, että paras, suurin ja edullisin ratkaisu on lehmä. Luontaisen sympaattisuutensa ansiosta lehmä ilmeisesti sopeutuu vaellusmatkalle hyvin. Maitotaloustuotteita tuottavana se monipuolistaisi ruokavaliota ja voisi sen lisäksi toimia kanto- ja vetojuhtana. Lehmän selkään asetetaan maitosäiliö kummallekin puolelle. Näin maito päivän mittaan kehittyy voiksi. Säiliöiden väliin keskelle selkää rakennetaan kodikas pesä kanalle tai kahdelle, jotka sitten munivat munan päivässä.

Maitosäiliöiden alle asetetaan eräänlainen systeemi, johon kiinnitetään ahkion aisat. — Kehitysvaiheessa oleva kesäahkio on siinä määrin salassapitovelvollisuuden alainen keksintö, ettei siitä valitettavasti voi tässä yhteydessä tarkemmin selvittää. — Ahkioon asetetaan keskelle Mehumaija, joka ympäröidään kuusen, männyn tai koivun oksilla maastosta riippuen. Lehmän kulkiessa verkkaisesti tunturia ylös ja toista alas helskyi iec Mehumaijan sisältö mukavasti. Ratkaisematta on, miten sen let kua sopivasti pidennettäisiin niin, että määrätyt toimenpiteet tulisivat mahdollisiksi. Pitäisi kai tehdä toinen bussimatka samalla joukolla, ennenkuin tulevien vaellusretkien puolivälissä voisi viettää yhden illan kirkastusjuhlien merkeissä.

LEENA HEINONEN

Kun tämä lehti ilmestyy vain pari kertaa vuodessa, ei tässä voida keskustella, niin että tämän lehden toimittajan välistävetomahdollisuutta hyväkseni käyttäen jatkan siitä, mihin ensimmäisen eräretkeni kiva kaveri ajatuksensa lopetti. Kuni seuraa:

1) Se Veikko Kauton uneima lehmän ottamisesta kairaan on vanhentunut. Eräs tyttö kuljetutti tavaransa tänä kesänä Muotkatuntureilla isolla koiranvotkaleella. Rääkkäsikö hän sitä eläintä tai ei, se ei selvinnyt. Koira kun ei osaa puhua. Ja oli niin väsynyt, ettei jaksanut edes vinkuakaan.

2) Rinkkojen valinnassa on otettava huomioon, että saa niin vahvan kantopelin, että se bussikuljetuksenkin kestää ja että siinä on suojuskangas, joka ottaa vastaan kaiken pas... lian, joka rinkalla auton seinää pyyhittäessä siitä seinästä irtoaa. Jospa raattisi Eskelinen ostattaa pojilleen, sellaisen rapputelineen, jota pitkin mennään lentokoneeseenkin. Sitäpä pitkin saataisiin rinkat nopeasti ja ilman tyrää linjurin katolle.

3) Erilaisista ahkiomalleista puhuttaessa lienee rinkkapulkka suositun. Sen lisäksi on nyttemmin ilmoittautunut koko joukko kavereita. Eräskin kaveri kirjoitti olevansa sen isä ja minä tiesin vielä vanhemman isän, niin tultiin siihen kompromissiin, että toinen oli isä, toinen isoisä. Nyt kun isiä on tullut aina vain lisää, lienee paikallaan toimeenpanna isyystutkimus.

4) Minusta ei kairaan pidä ottaa kanaa munimaan. Kyllä me... No arvaa loput.

Ystävällisessä hengessä

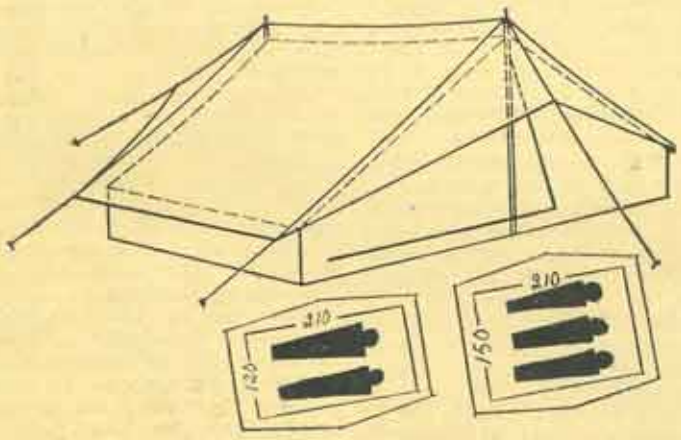
ERKKI WIKSTEN

TUNTURILATU
2 - 1972
Helsinki 1972, Paasipaino

TUNTURISUSI OY

VAASA puh. 961—24 19 80

- **Maailman johtavin keveiden tunturi- ja retkeilyvarusteiden valmistaja. Tunturisusi Oy kertoo Sinulle muutamista valmistamistaan varusteista.**
- **Nyt on mahdollisuus keventää.**
- **Varustuksen ollessa kyseessä, mitkään vaatimukset eivät ole liian korkeita. Vaeltaja itse voi väsähtää, mutta varustus ei saa koskaan pettää.**

Hajk 312
Uudenlainen kevytteltta, joka suo paljon tilaa. Poikittain kulkevan harjan ansiosta on teltta korkein siinä, missä nouset istumaan. Ulkokatto ja pohja ovat kaksinkertaista synteettistä kuitua. Hengittävä sisäkatto. Korkeus 120 sm, leveys 120 sm. paino noin 1600 g. Hinta 260.—

Hajk 313
Kolmen hengen teltta. Korkeus 120 sm, leveys 150 sm, paino 1800 g. Hinta 326,—

Art. 505
Argonfillhitsattu duralumiinikehys, jossa on vaahtokumipehmusteiset hihnat, muutettavissa henkilökohtaisen hartialeveyden mukaan. Leveys 36 sm, korkeus 80 sm, sekä hylly alapuolella. Repun kannessa on erityisen suuri vedenpitävä vetoketjulla varustettu tasku. Sekä repussa että taskuissa on ohuesta tekokuidusta valmistettu lukko. Ulkotaskujen tunnelisauma on vahvistettu nahkakanttauksella ja saumoissa on ylimääräiset pakkaushihnat.

Tilavuus n. 70 l.
Kehys 104 A, reppu 204.
Kokonaispaino n. 1700 g.
Hinta 206,—

Art. 502
Argonfillhitsattu duralumiinikehys, jossa on vaahtokumipehmusteiset hihnat. Leveys 36 sm, korkeus 80 sm. Repussa ja taskuissa on lumilukot. Taskut on ommeltu pystysuorilla saumoilla kiinni reppuun. Silloin repun ja taskujen väliin jää tunneli, jossa voi kantaa pitkiä varusteita.

Tilavuus n. 50 l.
Aidosta VINYLON F:stä valmistetussa pakkauspussissa on pyöreäksi ommeltu pohja ja narukiinnitys. Tilavuus n. 30 l. Erillisiä terylene-pakkaushihnoja on saatavissa sekä reppuun että pakkauspussiin, ne voidaan irroittaa sekä repusta että kehyksestä. HUOM! Repun paikkaa kehyksessä voi helposti muuttaa oikean painopisteen saavuttamiseksi esim. hiihdettäessä. Kehys 101 A, reppu 203, pussi 210+hihnat. Kokonaispaino n. 1700 g. Hinta 197,—

Art. 504
Duralumiinista juotettu kehys, jossa on vaahtokumipehmusteiset hihnat. Leveys 36 sm, korkeus 58 sm ynnä tukihylly alhaalla. Tilavuus n. 50 l. Kehys 103-A, Reppu 201, paino n. 1100 g. Hinta 125,—

Art. 504-V
Kuten yllä, mutta repussa ja taskussa lumilukot. Taskut tunneliommeltu. Kehys 103, reppu 203. Hinta 136,—

Keitin, jota armeijan jääkärijoukot ovat kehittäneet ja käyttävät. Ei liikkuvia osia. Valmistettu erikoisesti alumiiniseoksesta. Talousspriipoltin, jossa on ruuvattava korkki ja polttopesä. Keitin voi myös toimia lämpölähteenä, jos sen täyttää hiekalla tms. Vihje: Kun paistat alumiinipannussa käytä foliopaperia tai käsittele kattila. Tilavuus 2 x 1,3 l +paistinpannu/lautanen. Paino 790 g. 44,—

Tuotteittemme jälleenmyyjiä ovat:
Partio-Aitta Oy, Stockmann Oy, Teräs Oy, ym. hyvin varustautuneet liikkeet kautta maan.

Lähetä kuvastonne ja tarkat tiedot lähimmästä jälleenmyyjästä
TUNTURISUSI OY Postilokero 158 65100 Vaasa puh. 961—24 19 80

Komsa-asuinpaikka löytynyt Utsjoelta

Utsjoelta on löytynyt Komsa-kulttuuriin liittyvä asuinpaikka, muisto 10 000 vuoden takaiselta ajalta, jolta meillä on asuinsijoja löytynyt vain Askolan jokivarsilta. Löydös, joka viittaa rikkaaseen tutkimusaineistoon, on Tenojoen rantatörmällä, jonka arvellaan olleen nykyistä matalammalla jääkauden aikoihin, jolloin löydetyllä asuinsijalla on asuttu.

Tiedot saamelaistemme menneisyydestä ovat kelkahtamaisillaan päälaelleen, ainakin sen osalta mitä tulee vanhemman polven kouluopetukseen. Sen mukaanhan lappalaisemme ovat tulleet tänne idästä, niinkuin me suomalaisetkin. Nyttemmin on ruvettu väittämään, etteivät saamelaisemme ole tänne tulleet mistään, vaan ovat täällä olleet jääkaudesta lähtien, kenties sen aikanakin. Joitakin aikoja sitten suoritetut tutkimukset saamelaistemme keskuudessa ovat viitanneet siihen, ettei saamelaisillamme ole niitä perusominaisuuksia, joita on itäisillä kansoilla. Joku on heittänyt olettamuksen että saamelaisemme ovat jäänne vanhaa Komsakansaa. Väite on mielikuvituksellinen, mutta hiven siinä perää voinee silti olla.

Mitä nykypäivän saamelaisemme ovat, sitä ei pystytä enää selvittämään. Heidän historiansa tarjoaa työmaata tutkijoille silti moniksi ajoiksi. Kirjoitettua aineistoa on perin vähän. Silti on onnistuttu selvittämään melko paljon mm. sitä, ketkä ovat saamelaistuneita suomalaisia ja ketkä vanhemman saamelaiskansan jälkeisjoukkoa. Sekaantumista on tapahtunut eri aikoina, mikä osoittaa, että saamelaisemme ovat olleet pidettyä väkeä.

□

Nyt löytynyt asuinpaikka on ollut asuttu jääkauden loppuaikana, jolloin asutusta on löydöksistä päätellen ollut pitkin Jäämeren rannikkoa. Ensimmäinen löytö tehtiin Komsatunturin luota läheltä Alattion (norj. Alta) kaupunkia. Siitä kulttuuri sai nimensä, mutta sen jäännöksiä, ruoanjätekasoja ja kiviaseita, on löydetty pitkin Varangin-vuonon rantoja. Vuonna 1904 komsa-asuinpaikka löytyi silloin meille kuuluneesta Petsamostakin. Nyt tehty löydös lienee ensimmäinen varsinainen sisämaalöydös, jos kohta sillä on ollut iso ja silloin perin vuolas joki yhteytenään merelle.

□

Nyt löydettyä asuinsijaa ei ainakaan vielä ole päätetty läpikotaisin tutkia. Miten se säilyttää salaisuutensa tutkimattomana tuleviin aikoihin, siitä antaa epäilyksen aiheen mm. se, että Inarijärven säännöstely uhkaa tuhota entisetkin kivikauden asuinpaikat.

□

Lappi on hyvin rikas muinaislöydöistään. Sieltä on löytynyt aseita ja käyttöesineistöä kaikilta aikakausilta. Aselöydöt todistavat meille sen, että lappalaisemme ovat olleet ryöstäjien kohteena kautta vuosisatojen. On ollut pirkkalaista, vainovenäläistä ja muuta väkeä, joka surmaten ja ryöstäen on tuhonnut ahkerien uurastajien elämän. — SE

Muistikirjan lisälehdet

□ MAANANTAI-ILTOINA 2. 10. ja 23. 10. pidämme illanistujaisia Helsingissä, Pauligin huvilalla alkaen klo 18.30. Osoite on Mechelininkatu 36.

Samassa paikassa joulupakettien pakkaustalkoot 10. 12. klo 9—15. Asiasta kerromme tarkemmin syksyn kiertokirjeessä, mutta ei ole liian aikaista valmistaa käsitöitä tai etsiä puhtaita ja ehjiä vaateparsia ja liinavaatteita sekä kirjoja ja leluja ym. paketteihin pantavaa ja toimittaa ne hyvissä ajoin Suomen Latuun os. Korkeavuorenkatu 25 00130 Helsinki 13.

□ JÄLLEEN AVAINUKAASI
Muista että — Susikyrön avain on henkilökohtainen, eikä sitä saa toisille luovuttaa.
— Susikyrö on tarkoitettu vain Tunturiladun jäsenille.

□ LAPIN SIVISTYSSEURAN järjestämä **Saamenkielen kurssi** alkaa 18. 9. klo 20 Virkailijain Kansalaisopistossa, Töölöntullinkatu 8 Helsinki 29. Vielä muutama ilmottautuminen huomioidaan kurssin alkaessa.

□ SYKSYN POLKURETKIÄ:

17. 9. Seitsemän veljeksen vaellus, Hyvinkää — Nurmijärvi — Helsinki
24. 9. Porin polkuretki
Poropolku Lopella.
Tervaspolku Tervakoskella.
1. 10. Riihipolku Riihimäellä
8. 10. Pirkan hölkkä, Valkeakoski — Tampere
15. 10. Ilvespolku Heinola — Vierumäki
Impivaaran juoksu Hyvinkää — Nurmijärvi — Helsinki
22. 10. Helsingin polkuretki

Tarkempia tietoja retkistä saa näiden järjestäjiltä ja muistetaanpa KANSANKÄVELYT syys-lokakuun aikana.

□ **PUOLUKKARETKI KILJAVAN METSIIN** 24.9.72. Kokoonnumme Kiljavan Kotorannan pihalla klo 10. Siiri Kostamo on lupautunut oppaaksi, ja hänen mökillään voimme pistäytyä kahvittelemassa ja eväitä syömässä. Helsingistä lähtee bussi klo 8.30 linja-autoaseman laiturista 15.

Puheenjohtajan...

(Jatkoa 1. sivulta)

tösääntöjä noudattamalla turvaamme parhaiten mahdollisimman vapaan Susikyrön käytön.

□ □ □

Tunturisusi-nimitys on siirtynyt maassamme kaupalliseen käyttöön. Ruotsalainen Fjällräven-yhtiö markkinoi tunnetusti päteviä tuotteitaan tunturisusi-nimityksellä suomalaisen sisaryrityksensä Tunturisusi Oy:n kautta. Tunturiladulla ei ttaloudellisesti ole osuutta mainittuun yritykseen eikä sen tunturisusi-merkkeihin. Olemme aikaisemmin erittäin jyrkästi paheksuneet tunturisusi-nimen ottamista luvattamme vieraaseen käyttöön. Tunturisusi Oy:llä on kuitenkin ollut lainmukainen mahdollisuus menettelyynsä. Lisäksi on todettava, että Tunturiladulla ei nykyisellä yhdistystoimintapohjalla ole ollut mitään mahdollisuutta itse käyttää tunturisusi-nimitystä kaupalliseen tarkoitukseen. Saattaakseen jo pari vuotta ratkaisematta olleen tilanteen normaaliksi ja saadakseen asiassa myöskin oikeudenmukaisen ratkaisun aikaan Tunturiladun johtokunta oon päättänyt aloittaa neuvottelut Tunturisusi Oy:n kanssa saadakseen sekä yhdistykselle että jäsenkunnalle etuja kehittämämme tunturisusi-nimityksen käytöstä. Tunturisusi-idealla on ollut menestystä, toivomme tässäkin asiassa voivamme löytää tunnepohjaisen ärtymyksen sijalle kaikkia osapuolia tyydyttävän asiallisen ratkaisun.

□ □ □

Susivihkiäisjuhla on pian. Tapaamme erähengessä olemmepa sitten saapuneet juhliin kairan kautta kiertäen tai omalla autolla tahi "pyssillä" pyyhkäisten.

Riisiä retkelle Betty's keittopussissa

Betty's menee repussa pienen pieneen tilaan eikä paina paljon mitään. Kuitenkin siitä saa retkeläinen täyttä ravintoa. Ja keittäminen käy tosi kätevästi. Betty's on keittopussissa. Se pannaan pusseineen päivineen kiehuvaan veteen, annetaan kiehua 15 min. ja siinäpä se: herkullista riisiä nälkäiselle vaeltajalle. Kokeile! Betty's -kotelossa kaksi pussia, kummassakin 2—3 annosta.

RAISION TEHTAAT

PS. Hyvää retkimuonaa on tietysti myös Mielihyvä- ja Pommeri-perunamuusi.

